

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ
Μ. Σ. ΒΑΛΛΗΣ & Δ. Π. ΑΛΒΑΝΟΣ

ΧΑΡΑΥΓΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ

[ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ:

[ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

“ΧΑΡΑΥΓΗΝ,”

ΜΥΤΙΛΗΝΗΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ

ΠΑΡΑ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ “ΣΑΛΠΙΓΓΟΣ,”
ΜΥΤΙΛΗΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
(ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ)

ΑΝΤΙΣΣΑ

[“Αντισσα, αρχαία πόλις τῆς Λέσβου, πατρίς τοῦ Τερπάνδρου,
ὅστις ἐπὶ λύρας ἑπταχόρδου ἔψαλλε τὰς ῥαψωδίας τοῦ Ὀμήρου].

Τοῦ περασμένου χρόνου τ' ἀργοπτέρωτα
κτυποῦν ἀνάρι' ἀνάρια κύματα
στῆς Ἀντισσας τὰ σκορπισμένα θρύμματα,
καὶ ψιδυρίζουν δεύτερη κοσμογονία:
τραγούδια τοῦ Ὀμήρου ἀδευτέρωτα
μὲ τὴν ἑφτάγλυκη τοῦ Τέρπανδρου ἀρμονία.

Τοῦ Χρόνου τὲς στροφὲς αἰώνιες
ἀντιλαλεῖ καὶ σιγανὰ φλοισβίζει
ἢ θάλασσα, ποῦ κάτω κυματίζει
στῆς Ἀντισσας τὸ ἔρημο λιμάνι,
καὶ στ' ἀκρογιάλι πλέκει ἓνα στεφάνι
ἀπὸ ροδόφυκα καὶ ποσειδώνιες.

(Μυτιλήνη)

Φίλων Ὀφερέτης.

ΤΟ ΒΙΔΑΝΙΟ

[Ἡ «Χαραυγή» πιστὴ εἰς τὸ πρόγραμμά της τοῦ νὰ συγκεντρώσῃ εἰς τὰς σελίδας της ὅλους τοὺς συνεισφέροντας εἰς τὸ οἰκοδόμημα τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, εὐχαρίστως ἀγγέλλει σήμερον εἰς τοὺς ἀνάγνωστας της ὅτι ἐξησφάλισε καὶ τὴν συνεργασίαν τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸ Πανελλήνιον λογίου καὶ ποιητοῦ κ. Ζαχ. Παπαντωνίου ἐσχάτως ἐπιστρέψαντος εἰς Ἀθήνας ἐκ Παρισίων, ἔνθα ἀπὸ ἐτῶν διέμενευ].

Εἰς τὰς πέντε τὸ πρωῖ, μπουλβάρ Σαιν-Ζερμαίν, εὐρήκαμε τὸν Ντυσατώ ἐντελῶς μεθυσμένον, καθὼς ἦτο πρέπον εἰς Παρισινὸν τὴν νύκτα τῶν Χριστουγένων. Φοροῦσε φράκο, τὸ πουκάμισό του ἦτο χιόνι, τὸ ψηλὸ του ἔλαμπε χωρὶς οὔτε τρίχα νὰ ἔχῃ ἐξαγριωθῆ καὶ ὁ Ντυσατὼ μολονότι τρικλίζων εἶχε φυλάξει λαμπρὰ ὄλον ἐκεῖνο τὸ χονδρὸν κάλλος τοῦ μπουρζοᾶ ποῦ τὸν διέκρινε. Διότι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶχε τὴν δυστυχίαν νὰ εἶνε ὡραῖος μὲ κανονικὰ χαρακτηριστικὰ, ὡς σχέδιον καλλιγραφίας, πρᾶγμα ποῦ ἐπιτρέπεται μόνον εἰς τὸ βάθος ἀγνώστου ἐπαρχίας, ἀπαγορεύεται ὁμως εἰς Παρισινὸν δρόμον.

Ἀπὸ ποῦ ἤρχετο; Ἀλλὰ ποῖος μπορούσε νὰ μάθῃ ἀπὸ ποῦ ἔρχεται κανεὶς τὴν νύκτα ἐκείνην τῆς κραιπάλης, τὴν βοῶσαν ὡς ὠκεανὸς ἀπὸ φωνὰς, ἀπὸ τραγούδια, ἀπὸ μασσήματα, ἀπὸ σπασίματα ποτηριῶν; Ἀπὸ μερικὰ τραυλίσματα τοῦ Ντυσατὼ ἐννοήσαμεν ὅτι εἶχεν ἀγοράσει μίαν θέσιν δέκα φράγκων εἰς τὸν Ἄγιον Εὐστάθιον, ὅπου ἤκουσε τὴν ἀκολουθίαν, ὅτι ἐσουπάρισεν εἰς τὸ σπῆτι ἐνὸς ἀρχιτέκτονος φίλου του, ὅτι χωθεὶς κατόπιν εἰς ἓνα καφενεῖον γεμάτον ἀπὸ ροφηθέντα καὶ γλυφέντα ὄστρακα στρειδιῶν ἤπιε μὲ δύο φίλους τρεῖς μποτίλιες λικέρ φανταστικῶν χρωμάτων, ὅτι ἐγκάριζε πολὺ -- ἦτο βραχνιασμένος -- καὶ ὅτι τώρα εὐρέθη μόνος, δὲν ἐνθυμεῖται πῶς.

Ἐβαδίσσαμεν ὀλίγον πρὸς τὰ ἐπάνω ἀργὰ, διότι εἰς τὸν φίλον ἦτο δύσκολον νὰ βαδίξῃ. Τὸ γλέντι τοῦ Ρεβεγιὸν ἐξέπνεεν. Ἡ πόλις ἤρχισε νὰ κοιμᾶται κουρασμένη, μεθυσμένη. Ὁ Σηκουάνας ἔφερε κρῦο. Οἱ διαβάται ἦσαν ἀραιοὶ. Ὁ Ντυσατὼ ἐκύτταξε δεξιὰ, ἀριστερὰ, ἄνω καὶ κάτω καὶ ἀφοῦ περιέφερε τὸ θαμπωμένον βλέμμα του μὲ μεγάλην ἀμηχανίαν μᾶς εἶπε:

-- Γυναῖκα.

Πράγματι! Ὁ Ντυσατὼ ἦτο χωρὶς γυναῖκα στὸ μπράτσο. Μόνος τὴν νύκτα τοῦ Ρεβεγιὸν. Ποῖον αἶσχος! Ποτέ δὲν τοῦ εἶχε συμβῆ αὐτό.

Ὅλον τὸ ἔτος ἐξώδευε τὰ ναπολεόνια τῆς

πατρικῆς του περιουσίας ἀφθόνως γιὰ νὰ λαλοῦν τριγύρω του ὡς χελιδόνια γυναῖκες. Πολλάκις μᾶς εἶχεν ἰκετεύσει στὰς τρεῖς τὸ πρωῖ, κλαίων σχεδὸν, νὰ δεχθῶμε νὰ τὸν συνοδεύσωμεν, αὐτὸν καὶ τρεῖς γυναῖκας εἰς τὸ Δάσος τῆς Βουλώνης μὲ αὐτοκίνητον, διότι τὰ πέντε ἢ δέκα ναπολεόνια ποῦ εἶχεν εἰς τὴν τσέπη τὸν ἔτρωγαν ὡς ψύλλοι. Καὶ τώρα ὁ Ντυσατὼ, αὐτὴν τὴν νύκτα, νύκτα τοῦ πότου καὶ τῶν γυναικῶν, μόνος. Δὲν τὸ εἶχεν ἐννοήσει πῶς. Ἦτο μεθυσμένος, δὲν ἐνθυμεῖται.

-- Γυναῖκα; Καῦμένε Ντυσατῶ!

Ἐκυττάξαμεν γύρω. Δὲν ὑπῆρχεν οὔτε σκιά φουστανιοῦ. Ὅλες οἱ γυναῖκες τῶν Παρισίων εἶχαν ἤδη κρεμασθῆ εἰς τὸ μπράτσο ἐνὸς ἀνδρὸς καὶ ἐξηφανίσθησαν.

Ὁ Ντυσατὼ ἔμεινε μὲ τὰς ὀκτὼ ἀκτινοβολίας τοῦ ψηλοῦ του συλλογισμένος καὶ ἐξηυτελισμένος.

Αἴφνης μία σκιά ἐφάνη ἀπὸ τὸ μπουλβάρ Σαιν-Μισέλ. Ἦτον ἡ ἀθλιεσττέρα γυναῖκα ποῦ ἤμποροῦσαν νὰ φωτίσουν τὰ ράμφη Παρισινῶν φανῶν. Ἦτον ἓνα ἐρείπιον. Καὶ τόσον εἶχε συνείδησιν αὐτῆ ἡ δυστυχῆς τοῦ τί εἶνε, ὥστε δὲν ἐτόλμησε νὰ μᾶς πλησιάσῃ, διὰ νὰ μὴν ἰδοῦμε οὔτε τὰς ρυτίδας της, οὔτε τὰ ξένα μαλλιά της, οὔτε τὴν βαφήν της, οὔτε τὴν ἡλικίαν της. Ὑπάρχουν ἀσχημίαι ποῦ ντρέπονται, τόσον ἡ ὡραιότης εἶνε ἀρετῆ. Ὑπάρχουν ἐπίσης καὶ ἡλικίαι ποῦ ζητοῦν συγγνώμην, τόσον ἡ νεότης εἶνε ἀρετῆ.

-- Ψτ! Ἐλα δῶ. Εἶπεν ὁ Ντυσατὼ. Ἡ γυναῖκα ἐπλησίασε μὲ δειλίαν καὶ τότε ἡ ἀσχημία της καὶ τὸ γηράς της ἐδεκαπλασιάσθησαν, ὡς νὰ τὴν εἶδαμεν μὲ φακόν.

Ὁ Ντυσατὼ τὴν ἐπῆρεν εἰς τὸ μπράτσο του. Δὲν εἶπε λέξι. Μᾶς ἀπεχαιρέτισε μὲ κίνημα τῆς χειρὸς καὶ τρικλίζων ἔσυρε μαζὶ του τὸ μόνον θῆλυ ποῦ εἶχεν ἀπομείνει εἰς ὄλον τὸ Παρίσι τὴν νύκτα τοῦ Ρεβεγιὸν.

-- Μὲ δέκαπέντε ναπολεόνια στὴν τσέπη, εἶπε κάποιος, νὰ πίνῃ κανεὶς τὸ βιδάνιο τῆς πόλεως!

Καὶ ὁμως ὁ Ντυσατὼ, ὄρθιος καὶ χυμένος μέσα στὸ φράκο του ἐβάδιζεν ἀργὰ σκύβων τὸ ἀκτινοβόλο του καπέλλο καὶ τριφερολογῶν πρὸς τὸ ἄθλιον θῆλυ, ὡς νὰ ἦτο φοιτητής. Ἐπινε τὸ βιδάνιο μὲ εὐχαρίστησιν.

Ἀθῆναι

Ζ. Παπαντωνίου

ΝΥΧΤΕΡΙ

Έργον τοῦ ἐν Σμύρῃ ζωγράφου
κ. Ε. Ευστρατιάδου.

ΤΟ ΠΙΑΝΟ ΤΗΣ ΠΕΘΑΜΕΝΗΣ

LEOPARDI

Τῷ εὐεργετικῷ πολίτῃ
καὶ βαρυπενθοῦντι φίλῳ
κ. Περικλεῖ Λουκᾷ.

ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ

Εἰς ἓνα Παρθενῶνα Σχολεικὸν
χαρίταν ἓνα πιάνο πεθαμένης
κ' ἐφώναξαν τὸν ἀρχιμουσικὸν
νὰ βρῇ σκοπὸν καρδίᾳς αἱματωμένης.

Τὰ δάκτυλά του σίμωσε νὰ δῆ
καλὰ ἂν εἶν' ἀκόμη χορδισμένο
κι' ἐκεῖνο ἄρχισε νὰ κελαδῆ
ὡσὰν τρυγόνι ξεξενγαρωμένο.

Ἄνατριχιάζ' ὁ Μουσικός' δειλὰ
τὰ δάκτυλά του πλὴν ξανασιμώνει.
Τὸ πιάνο βγάζει τότε στεναγμὸν
κ' ἠκούσθη: „Περικλῆς καὶ Ἀντιγόνη“.

Εἰς τὴν φωνὴν αὐτὴ τῆ μυστικῆ
ὁ μουσικὸς ἓνα σκοπὸν τονίζει,
ὅπου ψηλ' ἀπ' τὸν Οὐρανὸν στὴ Γῆ
τὴν πειὸ γλυκεῖα παρηγοριὰ χαρίζει.

Ἐν Σμύρῃ.

Μ. Δ. Σεϊζάνης.

[Ὁ Leopardi ὑπῆρξεν ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους ποιητὰς τῆς Ἰταλίας, ἐφάμιλλος μὲ τὸν Δάντην, Πετράρχην, Καρδούτσην κλπ. Μίαν ἀριστοτεχνικὴν μετάφρασιν τοῦ «Ἔρωτος καὶ θανάτου» τοῦ παρέχομεν σήμερον εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας, ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις φίλου καὶ συνεργάτου μας κ. Πέτρου Ραΐση, ποιητοῦ μὲ τάλαντον καὶ καλοῦ κριτικοῦ, τοῦ ὁποίου τὰς προσεχεῖς ἐκλεκτὰς μεταφράσεις τοῦ Χάινε προανήγγειλεν ἡ «Χαραυγή»].

Θάνατος κ' ἔρωτας ἀδέλφια ἀγαπημένα
Μαζὶ ἀπ' τὴ Μοῖρα εἶνε πλασμένα.
Στὴν ὠμορφίᾳ ἄλλα τόσο σπάνια
Δὲν ἔχει ὁ κόσμος σὰν κι' αὐτὰ μήτε τὰ οὐράνια.
Γεννάει τὴν εὐτυχίᾳ μας τῶνα,
Γεννάει τὴν πειὸ τρανὴν χαρὰν μας
Ποῦ βρίσκεται σὶ τὸ πέλαο τῆς ζωῆς μας.
Τ' ἄλλο τὰ τόσα βασανά μας
Τῆς πίκραις τῆς μεγάλαις σδύνει.
Κόρη πεντάμορφη, ὅπως ἔκείνη

Σημ. Εἰς τὴν μετάφρασιν ἐτηρήθη πιστῶς ὁ ρυθμὸς τοῦ πρωτοτύπου καὶ εἰς μερικὰ μέρη καὶ αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν συλλαβῶν τοῦ στίχου. Ἐπίσης ἡ ὁμοιοκαταληξία.

Γλυκόθωρη κι' ὄχι ὅπως τὴν νομίζουν
 Τὰ πλήθη τῶν δειλῶν, ἴστο πλάϊ
 Τὸν ἔρωτα τ' ὠραῖο παιδάκι
 Νάχη αὐτὴ πάντοτε ἀγαπάει
 Καὶ οἱ δυὸ μαζί ἴπάνω ἀπ' τὸν κόσμο φτερουγίζουν
 Κι' ἀπ' τῆς καρδιαῖς ρουφᾶνε τὸ φαρμάκι.
 Καὶ πειὸ σοφὴ καρδιά ἄλλη δὲν λογιέται
 Ἄπ' τὴν καρδιά ποῦ ἔρωσ πληγώνει, καμμιὰ τόσο
 Δὲν ἀψηφάει τὴ ζωὴ τὴν πικραμένη,
 Καμμιὰ γ' ἄλλον Ἀφέντη δὲν τολμάει
 Ἰστὸν κίνδυνο νὰ πέση ὅπως γιὰ κείνον.
 Αὐτοὶ ποῦνε ἀπὸ σὲ δυναμωμένοι,
 Ὡ ἔρωτα, νοιώθουν θάρρος νὰ γεννιέται
 Ἡ νὰ ξυπνάη ἐντὸς τους κι' ἀπὸ τότε
 Ὁ ἄνθρωπος γίνεται σοφὸς ἴστ' ἀλήθεια
 Κι' ὄχι ἀπ' τῶν λογισμῶν του τ' ἄδεια παραμύθια.
 Ὅταν πρωτοφουντώνη
 Μέσ' τῆς καρδιάς τὰ βάρη
 Ὁ ἔρωτας τὴ φωτιά του,
 Μᾶς τρώει τὰ στήθια ὁ πόθος τοῦ θανάτου
 Κι' ἀπὸ λαχτάρα κι' ἀπὸ θλίψη τὰ φουσκώνει.
 Γιατὶ, δὲν ξέρω : μὰ ὁ ἔρωσ ὁ μεγάλος,
 Ὁ ἀληθινὸς ἔτσι ἀρχινάει τὸ χτύπημά του.
 Τότε ἴσως τῆς ματιαῖς φοβίζει
 Ἡ σκοτεινιά αὐτὴ τῆς ζωῆς κι' ἀκόμα
 Ὁ ἄνθρωπος βλέπει πῶς ἡ γῆ πειὰ τότε
 Εἶνε ἀκατοίκητη γι' αὐτόνε,
 Χωρὶς αὐτὴ τὴ νέα, τὴ μόνη
 Τὴν ἀπειρη εὐτυχιά ποῦ ὁ νοῦς του ζωγραφίζει.
 Μὰ τοὺς καῦμοὺς ποῦ τὴν καρδιά του τρώνε
 Μαντεύοντας τοὺς πειὸ πικροὺς, διψάει γαλήνη,
 Διψάει ν' ἀράξη σὲ λιμάνι
 Τὸν ἄγριο πόθο αὐτὸν θωρῶντας
 Ποῦ ἀπλώνοντας τὸ σκότος νὰ βογγάη ἀρχίζει.
 Κι' ὕστερις ὅταν τὸν τυλίγη
 Ἡ δύναμις ἡ ἀνίκητη ὄλον
 Καὶ τὴν καρδιά του ἄσδυστο βάσανο φλογίζει,
 Πόσαις φοραῖς δὲν σὲ φωνάζει
 Ὡ θάνατε, μὲ βύθιο πόθο
 Ὁ ἔρωτεμένος μέσ τῆς θλίψαις τῆς μεγάλαις.
 Πόσαις φοραῖς τὸ βράδυ, κι' ἄλλαις
 Πόσαις τὴ χρυσαυγῆ, τὸ σκοτωμένο σῶμα
 Ἀπλώνοντας, εὐτυχισμένος θᾶνε λέει
 Ἄν τὸ πικρὸ τῆς μέρας φῶς δὲν ἀντικρύση.
 Καὶ συχνακούοντας τὴ νεκρώσιμη καμπάνα
 Τὴν ψαλμουδιὰ ποῦ θ' ἀκλουθήση
 Κάθε νεκρὸ ἴστὴ λησμονιά του τὴν αἰώνια,
 Μὲ θέρη βαρυναστενάξει
 Κι' ἀπ' τῆς καρδιαῖς του τὸ βυθὸ ζηλεύει ἐκείνον
 Ποῦ πάει στὰ μέρη τῶν νεκρῶν τ' ἀραχιασμένα.
 Ὡς καὶ τὸ ἀμάθητο τὸ πλήθος,
 Ὁ χωρικός αὐτὸς ποῦ τοῦνε
 Τὰ πειὸ μικρὰ καλὰ τῆς Ἐπιστήμης ξένα,
 Ἀκόμα ἡ ντροπαλή, δειλὴ παρθένα
 Ποῦ ὡς τότε ἀκούοντας τοῦ θανάτου
 Τ' ὄνομα, τρόμαζε ἴστὴ σκιά του,
 Ἰστὰ ῥοῦχα τὰ στερνὰ ἴστὸν τάφο ἔχει τὸ θάρρος
 Ματιὰ γεμάτη ἀπόφασι νὰ σταματάη.
 Τολμάει καιρὸ νὰ μελετάη
 Ἡ τὸ μαχαῖρι ἢ τὸ φαρμάκι,
 Κ' ἡ ἀπλὴ ψυχὴ τῆς σὲ λιγάκι
 Νοιώθει βαθειὰ τὴ γλύκα ποῦ ἔχει ὁ Χάρος.

Τόσο ἴστο θάνατο μᾶς βιάζουν
 Οἱ νόμοι τοῦ ἔρωτα. Κι' ἀκόμ' ἀπ' τὸ σαράκι
 Ποῦ τὴν καρδιά τους τρώει βαθειά, κ' ἡ δύναμή
 Ἡ ἀνθρώπινη μ' αὐτὸ μάταια παλεύει [τους
 Ἡ τὸ κορμὶ τὸ ἄρρωστο ῥεύει
 Μέσ τὰ φριχτὰ χτυπήματα κι' ἀπ' τ' ἀδερφοῦ του
 Τὴ δύναμι ἔτσι ὁ θάνατος θριαμβεύει, --
 Ἡ μέσ τὴν ἄδυσσο μ' ὀρμὴ τοὺς σπρώχνει τόση
 Ὁ ἔρωτας, ποῦ μονάχοι κι' ὁ χωριάτης
 Κ' ἡ κόρη ποῦ ἀπ' ἀγάπη σβύνει
 Ἄπ' τὸ ἴδιο τους τὸ χέρι
 Σωριάζουνε ἴστο χῶμα τ' ἀνθηρὰ κορμιὰ τους.
 Ἰστὴν τύχη τους ἀναγελοῦν ἐκείνοι
 Ὅπου ὁ οὐρανὸς καλὰ ὕστερνὰ τοὺς ἔχει δώση.
 Ὅπου ψυχὴ τρισεύγενη, ὅπου
 Φλόγα γεμάτη, εὐτυχισμένη
 Ἐνα ἀπὸ σᾶς τὰ δυὸ ἄς χαρίζη ἡ Μοῖρα,
 Ἀφέντες ἡμεροὶ, τοῦ ἀνθρώπου
 Ὡ φίλοι ξακουσμένοι,
 Ἄλλος κανεῖς ἴστο μεγαλεῖο μὲ σᾶς δὲν βγαίνει
 Ἰστο ἀπειρο μέσα ποῦ δὲν σβεῖ παρὰ ἀπ' τὴν ἄλλη
 Τὴ δύναμι τῆς Μοίρας ποῦνε πειὸ μεγάλη.
 Καὶ σὲ ποῦ πάντ' ἀπ' τὰ μικρὰ μου χρόνια
 Ἀναζητάω μὲ σέδας
 Ὡμορφε θάνατε ποῦ μόνος
 Ἰστὰ βάσινα μᾶς δείχνεις ψυχοπόνια,
 Ἄν δόξασα ποτέ μου ἔσένα
 Τὴ δύναμί σου ἂν ἐκδικήθηκα τὴ θεία
 Γιὰ τὰ κακὰ ποῦ ἡ ἀχαριστία
 Κάποιου χυδαίου σοῦχει ἴπωμένα,
 Μὴν ἀργῆς πειὰ, ἄς ἀκούσουν μόνον
 Τὴ σπάνια προσευχὴ τ' αὐτιά σου,
 Ἄχ κλείσε μου τὰ πικραμένα
 Ματάκια μου γιὰ πάντα, ὦ Ῥήγα τῶν αἰώνων!
 Θὰ μ' εὔρης ὅποια νᾶνε ἡ ὥρα κείνη
 Ποῦ θ' ἀνοιχτοῦν στὴν προσευχή μου τὰ φτερά σου,
 Νάχω τὸ μέτωπο ὑψωμένο
 Ἰστὴ Μοῖρα πόλεμο νὰ σταίνω.
 Τὸ χέρι ποῦ χτυπῶντας με θὰ γίνη
 Κόκκινο ἀπ' τὴν ἀγνότη τοῦ αἱματός μου,
 Δὲν θὰ τὸ ψάλλω μὲ ὕμνους
 Δὲν θὰ τὸ προσκυνήσω,
 Ἰστὴν τὴν ἀρχαία δειλὴ συνήθεια ὄλου τοῦ κόσμου.
 Ἡ πλανεραῖς ἐλπίδες ποῦ παρηγορᾶνε
 Ἰστὴν τὰ παιδάκια τοὺς ἀνθρώπους,
 Τ' ἀνόητα παραμύθια
 Μακρὰ ἀπὸ μένα. Δὲν θὰ ἐλπίσω ποτέ σ' ἄλλον,
 Μόνον σὲ σένα ἢ ἐλπίδες μου πετᾶνε.
 Μιὰ μέρα ἐγὼ γλυκειὰ προσμένω
 Αὐτὴ ποῦ στὰ παρθένα σου θὰ γύρω στήθια
 Τὸ πρόσωπό μου κοιμισμένο !

(Ἀθηναί).

Πέτρος Ραῖσης

ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΥ

ΟΙ ΞΕΠΕΣΜΕΝΟΙ

(Συνέχεια).

“Όλα τὰ προειρημένα πρόσωπα ἀπετέλουν τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ ἱλάρχου, τοὺς ἀπεκάλει δὲ ὅλους μὲ κάποιαν εὐμενῆ εἰρωνείαν: «οἱ ξεπεσμένοι». Παρεκτὸς τούτων ὑπῆρχον πάντοτε ἐντὸς τοῦ ἀσύλου πέντε ἢ ἕξ τακτικοὶ **ξυπόλυτοι**. Αὐτοὶ ἦσαν ἄνδρες τῆς ἐξοχῆς καὶ τῶν χωριῶν δὲν ἠδύναντο οὗτοι νὰ καυχῶνται ὅτι εἶχαν παρελθὸν ὅμοιον μὲ τὸ «τῶν ξεπεσμένων», μολονότι δὲ δὲν εἶχον δοκιμάσει ὀλιγώτερα δεινοπαθήματα, ὑπελείποντο κατὰ τὸν βίον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καθὸ ὀλιγώτερον διεφθαρμένοι. Δυνατὸν οἱ ἐκλεκτότεροι τῶν ἀνεπτυγμένων τάξεων τῶν πόλεων νὰ εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοτέρους τῆς χωρικῆς τάξεως, ἀλλὰ ἄνθρωπος τῶν πόλεων ἀπαξ ἐξαχρειωθείς εἶναι πάντοτε ἀσυγκρίτως ἀτιμότερος καὶ οὐτιδανώτερος διεφθαρμένου χωρικοῦ. Ὁ κανὼν οὗτος ἐγένετο κατὰδηλος ἐκπηδῶν πρὸ τῶν ὁμμάτων σου, ἅμα παρέβαλλες τοὺς **ξεπεσμένους πολίτας** καὶ τοὺς **ξεπεσμένους χωρικούς**, πὺν κατοικοῦσαν εἰς τὸ ἄσυλον τοῦ Κουβάδα.

Ὡς ἀντιπρόσωπος μᾶλλον ἀξιοσημεῖωτος ἐκ τῶν **ξεπεσμένων χωρικῶν** ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἕνας γέρων ρακοσυλλέκτης ὀνομαζόμενος **Τιάπας**. Μακρὺς ἕως ἐκεῖ ἄνω καὶ ἀποτρόπαια ἰσχνός, ἐκράτει τὸ κεφάλι του κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ὁ πῶγων του ἤγγιζε τὸ στήθος, τὸ δὲ σχεδιαγράφημα τῆς σκιᾶς του ὁμοίαζε μὲ ἀρπάγην πὺν μεταχειρίζεται ὁ σιδηρουργὸς διὰ νὰ συνδαυλίξη τὸ πῦρ.

Κατάντικρυ δὲν ἠδύνασο νὰ τὸν παρατηρήσης, διότι τὸ πρόσωπόν του ἦτο πάντοτε σκυμμένον ἀπὸ τὰ πλάγια διέκρινες μίαν μύτην γρυπὴν, ἕνα χεῖλος κρεμασμένον καὶ πυκνὰ ψαρὰ φρούδια. Ἦτο χρονολογικῶς ὁ πρῶτος ἔνοικος τοῦ ἱλάρχου, ἐλέγετο δὲ περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶχε κρυμμένον κάπου μέγα χρηματικὸν ποσόν. Ἀκριβῶς ἕνεκα τῶν χρημάτων αὐτῶν πρὸ δύο περίπου ἐτῶν, τοῦ εἶχαν κόψη τὸν λαιμὸν καὶ ἀπὸ τότε ἔσκυβε τόσοον παράξενά τὸ κεφάλι. Ἐκεῖνος ὅμως ἠρνεῖτο τὴν ὑπαρξίν τῶν χρημάτων του, ἔλεγεν ὅτι ἡ φλεβοτομία εἰς τὸν λαιμὸν ἦτο ὅλως ἀνυπόστατος καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ μαζεύη ράκη καὶ κόκκαλα, τὸ κεφάλι του ἦτο σκυμμένον πάντοτε πρὸς τὴν γῆν. Ὅταν ἐπερπατοῦσε μὲ τὸ κλονισμένον καὶ ἀναποφάσιστον βῆμά του, χωρὶς βακτηρίαν εἰς τὴν χεῖρα

καὶ σάκκον εἰς τὴν ράχιν — τὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα τοῦ ἐπαγγέλματός του, — ὁμοίαζε μὲ ἄνθρωπον βυθισμένον εἰς τοὺς ρεμβασμούς του, ὀλοτελῶς ξεχασμένον καὶ εἰς τοιαύτας στιγμὰς ὁ Κουβάδας ἔλεγε δεικνύων αὐτὸν μὲ τὸν δάκτυλον:

— Κοιτάξτε! ἡ συνείδησις τοῦ ἑμπόρου Ἰούδα Πετουρικῶφ τὸν ἀφῆκε καὶ ζητεῖ ἄσιλον! Κοιτάξτε πόσον κουρελιασμένη εἶναι καὶ συχαμερὴ καὶ λερωμένη ἡ φεύγουσα αὐτῆ συνείδησις!

Ἡ φωνὴ τοῦ **Τιάπα** ἦτο βραχνή, μόλις ἐπιτρέπουσα νὰ ἐννοήση κανεὶς τοὺς λόγους του, δι’ αὐτὸ δὲ προφανῶς ὁμίλει γενικῶς πολὺ ὀλίγον καὶ ἠγάπα πάντοτε τὴ μοναξιά. Ἀλλὰ κάθε φοράν πὺν παρουσιάζετο εἰς τὸ ἄσυλον νέον τι πρόσωπον ἀπὸ τὴν ἐξοχήν, διωγμένον ὑπὸ τῆς ἀθλιότητος, ὁ **Τιάπας** εἰς τὴν θεάν του κατελαμβάνετο ὑπὸ ἐρεθισμοῦ ἀνιαροῦ καὶ ὀχληροῦ. Κατεκραύωνε τὸν δυστυχισμένον αὐτὸν μὲ δητικὸν σαρκασμὸν ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ λάρυγγός του μὲ συριγμὸν βραχνὸν καὶ κακεντροχῆ. Ἠρέθιζεν ἐναντίον του κανένα ξυπόλυτον ἐκ τῶν ἐλευνοτέρων τοῦ ἀσύλου, τὸν ἠπεῖλει τελευταίως ὅτι θὰ τοῦ ἔδιδεν ἕνα δασκαλικὸν ξυλοκόπημα μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας, ἔπειτα ὅτι θὰ τὸν ἀπεγύμωνε, πάντοτε δὲ σχεδὸν ἐπετύγγανε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, ὥστε ἐπιτέλους ὁ δυστυχὴς χωρικός φοδισμένος καὶ θορυβημένος ἐξηφανίζετο ἀπὸ τὸ ἄσυλον καὶ δὲν ἐπανήρχετο πλέον.

Τότε ὁ **Τιάπας** κατεπραύνετο καὶ συνεστέλλετο εἰς μίαν γωνίαν, ὅπου ἐπιδιῶρθωνε τὰ ράκη του ἢ ἐδιάδαζε τὴν βίδλον του παλαιωμένην, ρυπαρὰν καὶ σχισμένην, ὅπως ἦτο καὶ ὁ ἴδιος. Ἐξήρχετο πρὸς τούτοις ἀπὸ τὴν γωνίαν του καὶ ὅταν ὁ Δάσκαλος ἔφερε τὴν ἐφημερίδα καὶ τὴν ἐδιάδαζε. Τακτικώτατα ὁ **Τιάπας** ἤκουε, χωρὶς νὰ λέγη τίποτε, πᾶν ὅ,τι ἀνεγινώσκετο, καὶ ἀνυστέναζε βαθέως, χωρὶς νὰ κάμη καμίαν ἐρώτησιν. Ἄλλ’ ὅταν ὁ Δάσκαλος μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐφημερίδος τὴν ἐδίπλωνεν, ὁ **Τιάπας** ἤπλωνε τὸ ὀστεῶδες χεῖρι του καὶ ἔλεγε:

— Δὸς μου τὴν λιγάκι...

— Τί τὴνὲ θέλεις;

— Δόσε μου... ἴσως γράφει γιὰ μᾶς...

— Γιὰ τί πρᾶγμα;

— Γιὰ τὰ χωριά.

Τὸν περιφρόνουσαν καὶ τοῦ ἔρριχναν τὴν ἐφημερίδα. Ἐκεῖνος τὴν ἐπαιρνε καὶ ἐδιάδαζε ὅτι εἰς τὸ δεῖνα χωριὸ τὸ χαλάζι εἶχε κόψει τὸν σῆτον,

εἰς κάποιο ἄλλο ὅτι τριάντα σπήτια εἶχαν καὶ ἀπὸ πυρκαϊάν, εἰς ἄλλο ὅτι μία γυνὴ εἶχε δηλητηριάσει ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν της: — πᾶν ὅ,τι δηλαδὴ συνειθίζεται νὰ γράφεται περὶ τῶν χωρίων, ἢ περιγραφὰς δυστυχημάτων, ἀνοησιῶν καὶ κακουργημάτων. Ὁ Τιάπας ἀνεγίνωσκεν ὅλα ταῦτα μὲ φωνὴν πνιγηράν, ἐγόγγυζεν ἀνεπαισθήτως, ἐκφράζων οὕτω τὴν συμπάθειάν του ἴσως ἢ τὴν εὐαρέσκειάν του. Τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Κυριακῆς, πού δὲν ἐξήρχετο ποτὲ νὰ μαζεύσῃ ράκη, διήρχετο ἀναγινώσκων τὴν βίβλον του. Ὅταν ἐδιάβαζεν, ἐμούγκριζε καὶ ἀνεστέναζε. Ἐκράτει τὸ βιβλίον στηριγμένον ἐπὶ τοῦ στήθους του καὶ ἐξωργίζετο ἂν τὸν ἤγγιζε κανεὶς ἢ τὸν ἠνώγλει εἰς τὸ διάβασμά του.

— Αἶ καὶ σὺ αὐτοῦ... γύφτο!... — τοῦ ἔλεγεν ὁ Κουβάλδας. — Τί καταλαβαίνεις; Ἄφησέ το πειά!

— Ἄμ' ἐσὺ τί καταλαβαίνεις;

— Σωστά, γύφτο!... Ἐγὼ δὲ νοιώθω τίποτε· ἀλλὰ ἐγὼ, γερο-διάβολε, δὲ διαβάζω βιβλία...

— Ἐγὼ θὰ διαβάζω...

— Γιατὶ εἶσαι ζῶον! — ἐσυμπέραινεν ὁ Ἰλαρχος. — Ὅταν ἔχη κανεὶς στὸ κεφάλι του ζωῦφια... εἶναι πολὺ νόστιμο αὐτό· ἀλλ' ὅταν τρυπώνη μέσα του ἀκόμα ἰδέας... τί θὰ κάνῃς γιὰ νὰ ζήσης, γερο-ξεκουτιάρη;

— Οὐφ! δὲν ἔχω νὰ ζήσω πολλὰ χρόνια πειά, — ἔλεγεν ἡσύχως ὁ Τιάπας.

Μίαν ἡμέραν ὁ Δάσκαλος ἠθέλησε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ πού εἶχε διδαχθῆ νὰ διαβάσῃ ὁ Τιάπας τοῦ ἀπεκρίθη λακωνικῶς:

— Μὰ στὴ φυλακὴ λοιπόν!.....

— Ἐκαμὲς φυλακὴ;

— Μὰ βέβαια.....

— Καὶ γιατί;

— Νὰ ἔτσι... ἓνα σφάλμα... Ἄπὸ ἐκεῖ ἔφερα καὶ τὴν βίβλο μου. Μοῦ τὴν ἔδωκε μιὰ κυρία... Καλὰ εἶναι στὴ φυλακὴ, ἀδελφέ!

— Πᾶμε λοιπόν! τί λές;

— Μὰ δὲν ἔχω δίκιο; Νὰ πού ἐμαθα νὰ διαβάζω... μου ἔδωσαν ἓνα βιβλίον... καὶ ὅλα αὐτὰ χάρισμα.....

* *

Ὅταν ὁ Δάσκαλος ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον εἰς τὸ ἄσυλον, ὁ Τιάπας κατοικεῦσε ἐκεῖ πρὸ πολλοῦ ἤδη. Παρατήρησεν ἐπὶ μακρὸν τὸν Δάσκαλον. (Διὰ νὰ κοιτάξῃ τὸ πρόσωπον κανενός, ὁ Τιάπας ἐλύγιζεν ὅλο τὸ σῶμά του πλαγίως). Ἦκουσεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν τοὺς λόγους του καὶ μίαν ἡμέραν ἦλθε καὶ ἐκάθισε σιμά του:

— Νά... εἶσαι τόσο... εἶσαι σοφός... καὶ τὴ βίβλο τὴν ἔχεις διαβάσει;

— Τὴν ἐδιάβασα...

— Πάει καλά... Καὶ τὴ θυμᾶσαι;

— Θεέ μου!... ναί, τὴ θυμοῦμαι.

Ὁ γέρον ἐκλινε τὸ σῶμά του λοξὰ καὶ παρετήρησεν ἀτενῶς τὸν Δάσκαλον μὲ βλέμμα μεθυσμένον, τραχὺ καὶ καταφρονητικόν.

— Τὴν θυμᾶσαι; Ὑπάρχουν ἐκεῖ μέσα Ἄμαληκίται;

— Καὶ ὕστερα;

— Ποῦ εἶναι τώρα;

— Ἀπέθαναν Τιάπα... ἐξιφανισθῆ ἀνε.

Ὁ γέρον ἐβεινεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἄφωνος, κατοπιν ἐπαέλασε:

— Οἱ δὲ Φιλισταῖοι;

— Κι' αὐτοὶ τὸ ἴδιο! ..

— Ὅλοι ἐχαθῆκανε;

— Μάλιστα ὅλοι.

— Καλά... Καὶ ἡμεῖς τὸ ἴδιο, θὰ χαθοῦμε ὅλοι;

— Θάρθη καιρὸς πού θὰ χαθοῦμε καὶ μεῖς,

— τὸν διεδεδαίωσεν ὁ Δάσκαλος μὲ τόνον ἀδιάφορον.

— Καὶ ἀπὸ ποιά φυλὴ τοῦ Ἰσραὴλ βαστοῦμε;

Ὁ Δάσκαλος τὸν ἐκοίταξε, ἐσκέφθη ἐπὶ μίαν στιγμὴν καὶ ἤρχισε νὰ τοῦ ὁμιλῇ περὶ Κιμμερίων, περὶ Σκυθῶν, περὶ Οὐνῶν καὶ περὶ Σλαύων...

Ὁ γέρον ἐλυγίσθη περισσότερον καὶ τὸν ἐθεώρησε μὲ βλέμματα ὀλίγον τεταραγμένα.

— Ὅλ' αὐτὰ εἶναι παραμύθια! — ἐγρούλλισεν, ὅταν ἐτελείωσεν ὁ Δάσκαλος.

— Γιατὶ εἶναι παραμύθια; — ἠρώτησεν ὁ ἄλλος ἐκκληκτος.

— Ποιοὶ εἶναι οἱ λαοὶ αὐτοὶ πού ὠνόμασες; Δὲν ὑπάρχουν στὴ Βίβλο!

Ἐσηκώθη καὶ ἀπῆλθε προσδεβλημένος, μουγκρίζων ὀργίλως.

— Ἀρχίζεις νὰ χάνῃς τὸ μυαλό σου, Τιάπα!

— εἶπεν ὁ Δάσκαλος μετὰ πεποιδήσεως ὀπισθέν του.

Τότε ὁ γέρον ἐστράφη, ἤπλωσε τὸν βραχίονα ἀπειλῶν αὐτὸν μὲ δάκτυλον ἀγκιστρωτὸν καὶ ρουπαρόν:

Ἄπὸ τὸ Θεὸ, ὁ Ἄδὰμ... καὶ ἀπὸ τὸν Ἄδὰμ οἱ Ἑβραῖοι... ὅλοι λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι κατάγονται ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους. Καὶ μεῖς ἀκόμη.

— Καὶ ὕστερα;

— Οἱ Τάρταροι ἀπὸ τὸν Ἰσμαὴλ... καὶ κεῖνος ἀπὸ ἓνα Ἑβραῖο...

— Ποῦ θέλεις νὰ καταλήξῃς μ' αὐτά;

— Πουθενά... Γιατὶ λοιπὸν ἐσὺ μᾶς λές ἱστορίες;

Καὶ ἀπῆλθεν ἀφήνων ἐκστατικὸν τὸν συνομιλητὴν του. Ἀλλὰ μετὰ δύο-τρεις ἡμέρας ἦλθε πάλιν καὶ ἐκάθισε σιμά του:

— Εἶσαι σοφός... λοιπὸν πρέπει νὰ ξέρῃς τί εἶμαστε.

— Σλάβοι, Τιάπα, — ἀπεκρίθη ὁ Δάσκαλος.

Ἐπερίμενε μὲ περιέργειαν τοὺς λόγους τοῦ Τιάπα, ἐπιθυμῶν νὰ τὸν ἐννοήσῃ.

— Μίλησε κατὰ τὴ Βίβλο... αὐτοὶ πού λές, δὲν ὑπάρχουν ἐκεῖ μέσα... Τί εἶμαστε Βαβυλώνιοι ἢ Ἐδουμίται;

Ὁ Δάσκαλος ἐπεδόθη εἰς τὴν κριτικὴν τῆς Βίβλου. Ὁ γέρον τὸν ἤκουεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν σιωπηλός, ἔπειτα τὸν διέκοψε:

— Στάσου... Περίμενε... Λοιπὸν ἀνάμεσα στοὺς λαοὺς, τοὺς γνωστοὺς στὸν καλὸν Θεὸν... δὲν ὑπάρχουν Ρῶσοι; Ἡμεῖς εἶμαστε ἄγνωστοι στὸν καλὸν Θεόν; Ἐτσ' εἶναι λοιπόν;... Ὅσοι εἶναι γραμμένοι στὴ Βίβλο, αὐτοὺς ὁ Θεὸς τοὺς

ἐγνώριζε... τοὺς ἐξωλόθρευε μὲ φωτιά καὶ μὲ σίδερο, ἦνῶνε τὰς πόλεις τῶν καὶ τὰ χωριά τῶν ἀλλὰ τοὺς ἔστειλε καὶ προφήτας γιὰ νὰ τοὺς διδάσκουν διότι τοὺς ἔλυπειτο. Διεσκόρπισε τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς Ταρτάρους, ἀλλὰ τοὺς διετήρησε... Μὰ ἡμεῖς γιατί δὲν ἔχουμε προφήτας;

— Δὲν ξεύρω! — εἶπε μεταξύ τῶν ὀδόντων του ὁ Δάσκαλος, προσπαθῶν νὰ ἐννοήσῃ τὸν γέροντα ἐκεῖνον.

Ὁ Τιάπας ἔθεσε τὸ χέρι του ἐπάνω εἰς τὸν ὄμω του Δασκάλου καὶ ἤρχισε νὰ τὸν σπρώχνῃ ἤσυχα ἐμπρὸς-ὀπίσω καὶ νὰ μουρμουρίζῃ μὲ τὴν βραχνὴν φωνὴν του, ὡς νὰ κατέπινε κάτι:

— Ἐπρεπε νὰ μοῦ τὸ πῆς!... Καὶ μιᾶς τόσο, σὰ νὰ τὰ ἐγνώριζες ὅλα! Κ' ἔκανα καρδιά νὰ σ' ἀκούω... μοῦ φέρνεις ἄνω κάτω τὸ μυαλό. Θὰ ἔκανες καλύτερα νὰ σωπαίνῃς... Τί εἶμαστέ; Ἰδού!... Γιατί δὲν ἔχουμε προφήτας; Ἄ!... Καὶ ποῦ εἶμασταν ἡμεῖς ὅταν ὁ Χριστὸς περιπατοῦσε πάνω σ' αὐτὴ τὴ γῆ;... Βλέπεις; Δὲν ξέρεις!... Κι' ἀρχίζεις νὰ λές ἱστορίες... Μπορεῖ ποτὲ ἓνας ὀλόκληρος λαὸς νὰ πεθάνῃ; Ὁ ρωσικὸς λαὸς δὲν μπορεῖ νὰ χαθῇ... ψέμματα λές, εἶναι γραμμένον στὴ Βίβλο· μονάχα δὲν ξέρουμε τὸ ὄνομα... Τὸν γνωρίζεις ἐσύ, τὸ λαό, πόσος εἶναι; Εἶναι... ἀτέλειωτος... ὁ ἀληθινός, ὁ μέγας λαός. Καὶ σὺ λές: «θὰ σῶσῃ...» Ἐνας λαὸς δὲν μπορεῖ νὰ πεθάνῃ... ἓνας ἄνθρωπος μπορεῖ... Ὁ Θεὸς τὸν χρειάζεται τὸ λαό... εἶναι ὁ ἀρχιτέκτων τοῦ κόσμου... Οἱ Ἀμαληκῖται δὲν ἀπέθαναν... εἶναι οἱ Γερμανοὶ ἢ οἱ Γάλλοι... καὶ σὺ... πούφ!... ἔλα, πές μου λίγο, γιατί νὰ μᾶς ἀποκηρύξῃ ἐμᾶς ὁ Θεός; Δὲν ὑπάρχουν γιὰ μᾶς οὔτε *πληγαί*, οὔτε προφήται σταλμένοι ἀπὸ τὸ Θεό! Ποιὸς θὰ μᾶς διδάξῃ ἐμᾶς;...

Ἡ ὀμιλία τοῦ Τιάπα ἦτο τρομερῶς ἰσχυρὰ καὶ ἀκαταμάχητος. Καὶ ἡ εἰρωνεία καὶ ἡ ἀγανάκτησις καὶ ἡ βαθεῖα πίστις ἀντήχουν μέσα της. Ὁμίλει βραδέως, ὁ δὲ Δάσκαλος ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν συνήθειάν του ἦτο λιγάκι μεθυσμένος καὶ ἠρέμῳς κατηφής, ἠσθάνθη ἐπὶ τέλος κάποιαν κούρασιν νὰ τὸν ἀκούῃ, σὰν νὰ τὸν ἐπριόνιζαν μὲ πριόνι τῶν ξύλων. Ἠνροᾶζετο τὸν γέροντα, παρετήρει τὸ παραμορφωμένον σῶμά του, ἠσθάνετο τὴν παράδοξον αὐτὴν δύναμιν τῶν λόγων του ἥτις τὸν προσέβαλλε, καὶ ἔξαφνα ἐλευνολόγησε τὸν ἑαυτὸν του μέχρις ὀδύνης, συναισθανόμενος κάποιαν ἀόριστον θλίψιν, σὰν κάποιαν θλίβεράν ἀνάμνησιν τίνος; δὲν ἐγνώριζε. Τοῦ ἦλθεν ἐπιθυμία νὰ εἴπῃ κι' αὐτὸς εἰς τὸν γέροντα κάτι τι ἰσχυρόν, πειστικόν, κάτι ποῦ νὰ διέθετε τὸν Τιάπαν εὐμενῶς πρὸς αὐτόν, ποῦ νὰ τὸν ὑπεχρέωνε νὰ ὀμιλήσῃ ὄχι μὲ τὴν ἐξηγριωμένην ἐκείνην φωνήν, ἀλλὰ μὲ τόνον διαφορετικόν... γλυκύν, πατρικόν, θεραπευτικόν. Καὶ ὁ Δάσκαλος ἠσθάνετο καὶ νὰ βράξῃ ἐντὸς τοῦ στήθους του, νὰ τοῦ ἀναδαίνη στὸν λαιμὸν γιὰ νὰ τὸν πνίξῃ... ἀλλὰ δὲν εὗρισκε μέσα του κενά ἰσχυρόν λόγον.

— Τί ἄνθρωπος εἶσαι σὺ λοιπόν; — ἠρώ-

τησεν ὁ Τιάπας. — Ἐχεις μιὰ ψυχὴ διεστραμμένη... κι' ἀρχίζεις νὰ λές ἓνα σωρὸ λόγια, σὰ νὰ ἤξευρες δὲ καὶ τίποτε... θὰ ἔκανες καλύτερα νὰ σωπαίνῃς...

— Ἄχ! Τιάπα, — ἀνέκραξεν ὁ Δάσκαλος μὲ ἔκφρασιν ἄλλοις καὶ ἀγωνίας, — αὐτὸ ποῦ λές... εἶναι ἀλήθεια. Καὶ ὁ λαός... εἶναι σωστό!... εἶναι πολὺ μέγας... τοῦ εἶμαι ξένος... καὶ μοῦ εἶναι ξένος... Καὶ ἐδῶ εἶναι ἡ τραγωδία τῆς ζωῆς μου... Ἀλλά... τί πειράζει! Θὰ ἐξακολυθῆσω νὰ ὑποφέρω!... Καὶ δὲν ἔχουμε προφήτας... δὲν ἔχουμε!... Πραγματικῶς, ὀμιλῶ πολλὰ καὶ κανεὶς δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπ' ὅσα λέω... ἀλλὰ θὰ σωπάσω... Μονάχα... μὴ μοῦ μιᾶς ἔτσι... Ἄφησε, γέρο, δὲν ξέρεις... δὲν ξέρεις... δὲν μπορεῖς νὰ καταλάβῃς...

Ὁ Δάσκαλος ἤρχισε νὰ κλαίῃ ἐπιτέλους. Ἐκλαίει τόσον εὐκόλως, τόσον ἐλευθέρως, μὲ δάκρυα τόσον ἀφθονα, ὥστε ἠσθάνθη ἐξ αὐτῶν μεγάλην ἀνακούφισιν.

— Θὰ ἔκαμνες καλύτερα νὰ πᾶς στὰ χωριά... νὰ ζητήσῃς καμιά θέση δασκάλου ἢ γραμματικοῦ... θὰ ἐκέρδιζες τὸ ψωμί σου καὶ θὰ ἐπαιρνες λίγο καὶ τὸν ἀέρα σου. Πρὸς τί νὰ στενοχωρεῖσαι ἔτσι; — ἐσύριζεν ὁ Τιάπας τραχέως.

Ὁ δὲ Δάσκαλος ἐκλαίει πάντοτε καὶ ἐτέρπετο ἀπὸ τὰ δάκρυά του.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς κατέστησαν φίλοι, οἱ δὲ «ξεπεσμένοι» βλέποντες τοὺς μαζί ἔλεγαν:

— Ὁ Δάσκαλος τοιγυρονὰ τὸν Τιάπα κ' ἔχει τὸ μάτι του ὀλόϊσα στὸ χοῦμά του.

Ὁ Κουβάδας θὰ τοῦ ἔβαλε μᾶτια γιὰ νὰ μᾶθη ποῦ ἔχει τὸ κομπόδεμά του ὁ γέρος.

Ἡμποροῦσαν νὰ ὀμιλοῦν τοις ἑταίροις καὶ νὰ σκέπτονται ὅλως διαφορετικῶς. Παράδοξον πρᾶγμα συνέβαινε εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους: ἀγαποῦσαν νὰ φαίνωνται ἀνιάμεσά των χειρότεροι ἀπὸ ὅ,τι ἦσαν πρᾶγματι.

Ὁ ἄνθρωπος ποῦ δὲν ἔχει μέσα του τίποτε τὸ ἀγαθόν, τοῦ ἀρέσει κάποτε νὰ δείχνηται ὑπὸ τὴν χειροτέραν του ὄψιν.

* *

Ὅταν ὅλοι συναθροίζωνται περὶ τοῦ Δασκάλου, οὗτος κρατῶν τὴν ἐφημερίδα του ἀρχίζει τὸ διάβασμα.

— Γιὰ, νὰ δοῦμε, — λέγει ὁ Ἰλαρχος, — τί γράφει σήμερα ἡ *γαζέττα* (*); Ἐχει ἐπιφυλλίδα;

— Ὁχι — εἶπεν ὁ Δάσκαλος.

— Εἶναι ἄθλιος ὁ διευθυντὴς σας... Κύριον ἄρθρον ὑπάρχει;

— Ὑπάρχει σήμερα... ἄρθρον τοῦ Γκουλάιερ, μοῦ φαίνεται.

— Ἄ! ἄς ἦναι... Γράφει καλὰ αὐτὸ τὸ ζῶν σου ἔχει διαπεραστικὸ μάτι!

— «Ἡ ἐκτίμησις τῶν ἀκινήτων — διαβάσει ὁ Δάσκαλος — γενομένη πρὸ δεκαπέντε καὶ πλέον ἔτων, ἐξακολουθεῖ μέχρι τῆς σήμερον νὰ χρησιμεύῃ ὡς βάσις διὰ τὴν εἰσπραξίν τοῦ ἐπὶ τῶν ἀκινήτων φόρου πρὸς ἀφέλειαν τῆς πόλεως...»

— Εἶναι σαγλόν! — σχολιάζει ὁ Ἰλαρχος —

(*) Καὶ εἰς τὸ γαλλικὸν ἢ λέξις εἶναι *gazette* καὶ ὄχι *journal*. Σημ. Μ.

«... εξακολουθεῖ νὰ χρησιμεύῃ...» εἶναι γελοῖον! Οἱ ἔμποροι ποὺ φέρνουν ἄνω-κάτω τὰς ὑποθέσεις τῆς πόλεως, εὐρίσκουν τὸ κέρδος των εἰς τὸ ὅτι «εξακολουθεῖ νὰ χρησιμεύῃ»: ἔ, καλά, εξακολουθεῖ!...

— Ἀκριβῶς μ' αὐτὸ τὸ νόημα εἶναι γραμμένο τὸ ἄρθρον — εἶπε ὁ Δάσκαλος.

— Ἀλήθεια; Παράξενο!... Ὁραῖο θέμα γιὰ ξετύλιγμα... Πρέπει νὰ ὁμιλῇ κανεὶς γι' αὐτὸ μὲ ἄλλας καὶ μὲ πεπέραι...

Μικρὰ λογομαγία ἀνάπτει. Τὸ δημόσιον παρακολουθεῖ μετὰ προσοχῆς, διότι μίαν μόνον φιάλην ρακῆς ἔχουν ἀκόμη καταναλώσει. Μετὰ τὸ κύριον ἄρθρον ἀνέγνωσαν τὰ ἐπιτόπια καὶ κατόπιν τὰ δικαστικὰ χρονικά. Ἄν εἰς καμίαν περιγραφὴν ἐγκλήματος ἀναφέρεται ὅτι ἔπαθε κανεὶς ἔμπορος, ὁ Ἀριστείδης Κουβάλδης τρίζει τὰς χεῖρας ἐκ τῆς χαρᾶς. Ἐκλεψαν τὸν ἔμπορον; Λαμπρά! Κριμα μονάχα ποὺ τὸν ἔκλεψαν πολὺ ὀλίγα. Τὰ ἄλογά του τὸν ἔχουν πετσοκόψει ἐνῶ τὸν μετέφεραν οἴκαδε; Αὐτὸ εἶναι εὐχάριστο νὰ τὸ ἀκοῖ κανεὶς, ἀλλ' εἶναι λυπηρότατον ὅτι ἐπέζησε. Ἐχασε μίαν δίκην εἰς τὸ δικαστήριον; Ἐξαίρετα! Ἄλλ' εἶναι λυπηρὸν ποὺ δὲν τὸν ἔβαλαν νὰ πληρώσῃ διπλασίας τὰς ζημίας καὶ τὰ κέρδη.

— Μὰ αὐτὸ εἶναι παράνομον! — ἐτόλμησε νὰ παρατηρήσῃ ὁ Δάσκαλος.

— Παράνομον; Ἄλλ' αὐτὸς ὁ ἔμπορος εἶναι νόμιμον πρᾶγμα; — ἐρωτᾷ ὁ Κουβάλδης μετὰ πικρίας. — Τί εἶναι ἔμπορος; ἄς ἀναλύσωμεν τὸ χονδροειδὲς καὶ ἄλογον τοῦτο ὄν... Πρῶτα πρῶτα, κάθε ἔμπορος εἶναι χωρικός. Ἐρχεται ἐδῶ ἀπὸ τὰ χωριά καὶ σὲ λίγον καιρὸ γίνεται ἔμπορος. Γιὰ νὰ γίνῃ ἔμπορος πρέπει νὰ ἔχη χρήμα, δὲν εἶν' ἔτσι; Ἀπὸ ποῦ μπορεῖ ἓνας χωρικός νὰ ἔχη χρήματα; Ξέρουμε καλά ὅτι μὲ τὴν τίμια ἐργασία δὲν κερδίζει κανεὶς τίποτε. Θὰ πῆ λοιπὸν ὅτι μὲ κάθε τρόπον ὁ χωρικός ἔχει κλέψει. Ἐπομένως ὁ ἔμπορος εἶναι χωρικός κλέφτης!

— Καλὰ τὰ κοπάνισε! -- κραυγάζει τὸ δημόσιον ἐπιδοκιμάζον τὴν λογικὴν τοῦ ρήτορος.

Ὁ δὲ Τιάπας μουγκρίζει τρίβων τὸ στῆθος του. Ἔτσι μουγκρίζει στὸ πρῶτο ποτήρι, τὴν ἐπαύριον τῆς κραιπάλης. Ὁ Ἰλαρχος ἦτο εἰς τὸν κολοφῶνά του. Ἀνέγνωσαν ἔπειτα τὰς ἀνταποκρίσεις.

Ἐδῶ ὁ Ἰλαρχος ἠμπορεῖ νὰ ὀρμήσῃ «μὲ γεμάτα πανιά», κατὰ τὴν ἔκφρασίν του. Παρατηρεῖ πανταχοῦ πόσον δυσφόρητον καθιστᾷ ὁ ἔμπορος τὴν ζωὴν καὶ μὲ ποῖαν ἐπιδεξιότητα τὴν καταπατεῖ καὶ τὴν καταβαρυνθῶναι.

Οἱ λόγιοι του κεραυνοβολοῦν καὶ ἐξουδενίζουν τὸν ἔμπορον. Τὸν ἀκοῦν μὲ ἔκφρασιν χαρᾶς διότι **κατεβάξει γερὰ χτυπήματα**.

— Ἄν ἔγραφα στὰς ἐφημερίδας, -- ἐφώναξεν. -- ὦ! θὰ ἔδειχνα τὸν ἔμπορο μὲ τὴν ἀληθινὴν του ὄψιν... Θὰ τοῦ ἔδειχνα ὅτι εἶναι ζῶον, ποὺ κατέχει διαβατικὰ τὴν θέσιν ἀνθρώπου. Τὸν γνωρίζω ἐγὼ αὐτόν! Εἶναι χονδρός, κοιλαρᾶς, ἀνόητος, δὲν χαίρεται τὴ ζωὴ, δὲν ἔχει

ἰδέα περὶ πατρίδος, δὲν ἀναγνωρίζει τίποτε ἀνώτερον ἀπὸ τὸν παρᾶ!

Τὸ Λεῖψανον γνωρίζον τὴν εὐαίσθητον χορδὴν τοῦ Ἰλαρχου καὶ ἀρεσκόμενον νὰ πειράξῃ τὸν κόσμον παρεισάγει μὲ μοχθηρίαν:

— Μάλιστα, ἀφότου οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ εὐπατρίδαι ἤρχισαν νὰ πεθαίνουν τῆς πείνας ἀθροοί... οἱ ἀληθινοὶ ἄνθρωποι εξαφανίζονται ἀπὸ τὴ ζωὴ!...

— Δίκιο ἔχεις, βρὲ γενεὰ ἀράχνης καὶ βατράχων· μάλιστα, ἀφότου ἔλειψεν ἡ εὐγένεια δὲν ὑπάρχουν πειὰ ἄνθρωποι! Δὲν ὑπάρχουν παρὰ μονάχα ἔμποροι... καὶ τοὺς μισῶ!...

— Πολὺ εὐκόλο εἶναι νὰ τὸ καταλάβῃ κανεὶς αὐτό, διότι καὶ σένα τὸν ἴδιο, ἀδελφέ, σὲ κλωτσήσανε καὶ σὲ πετάξανε μὲς στὴ σκόνῃ!...

— Ἐμένα; Ἐγὼ καταστράφηκα γιὰ τὸν ἔρωτα πρὸς τὴ ζωὴ... Βλάκα! Ἀγαποῦσα τὴ ζωὴ ἐγώ... ἐνῶ ὁ ἔμπορος τὴν ροκανίζει μὲ τὰ δόντια. Γι' αὐτὸ καὶ μόνο δὲν τὸν χωνεύω... καὶ ὄχι διότι εἶμαι εὐγενής. Κι' ἂν θές νὰ μάθῃς ἀκόμα, δὲν εἶμαι εὐγενής, εἶμαι ἀπλούστατα ἕνας «ξεπεσμένος», ναὶ ξεπεσμένος ἀπὸ τὴν ποιότητά μου ὡς ἀνθρώπου. Τώρα τὰ περιφρονῶ ὅλα καὶ ὅλους, ἡ δὲ ζωὴ γιὰ μένα... εἶναι μία ἑταίρα ποὺ μὲ παραίτησε... Γι' αὐτὸ τὴν καταφρονῶ καὶ μοῦ εἶναι ὀλότελα ἀδιάφορη.

— Ψέμματα λές! — εἶπε τὸ Λεῖψανο.

— Ἐγὼ νὰ πῶ ψέμματα;! — βοῖζει ὁ Ἀριστείδης Κουβάλδης καταπόρφυρος ἀπὸ θυμόν.

— Μὰ γιατί φωνάζετε; — ἀντήχησεν ἡ βαθεῖα, ψυχρὰ καὶ ἀγρία φωνὴ τοῦ Μαρτσιανώφ. — Γιατί νὰ λογοφέρετε; Ἐμπορος... εὐγενής... τί μᾶς νοιάζει ἐμᾶς γιὰ ὅλ' αὐτά;

— Διότι δὲν φωνάζουμε οὔτε **μπέε** οὔτε **μέε** οὔτε **κουκουρίκου**... — παρεμβαίνει ὁ διάκος.

— Φθάνει πειὰ, Λεῖψανο! — εἶπεν ὁ Δάσκαλος διαλλακτικῶς. — Πρὸς τί ν' ἀλατίζουμε μιά καπνιστὴ ρέγγα;

Δὲν ἀγαπᾷ τὰς λογομαχίας οὔτε τὸν θόρυβον γενικῶς. Ὄταν ὀλόγυρά του ἀνάπτουν τὰ πάθη, τὰ χεῖλη του διαστέλλονται ὑπὸ θλιβεροῦ μορφασμοῦ καὶ προσπαθεῖ διὰ τοῦ λόγου του καὶ τῆς ἡρεμίας του νὰ εἰρηνεύσῃ ὅλον τὸν κόσμον· ἅμα δὲν τὸ κατορθῶναι ἀφήνει τὴν παρέαν. Ὁ Ἰλαρχος, γνωρίζων τοῦτο, ὑποχωρεῖ ὅταν δὲν εἶναι πολὺ μεθυσμένος, διὰ νὰ μὴ χάσῃ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Δασκάλου τὸν καλύτερόν του ἀκροατήν.

— Τὸ ξαναλέγω, εξακολουθεῖ μὲ τόνον μετριώτερον, βλέπω τὴ ζωὴ στὰ χεῖρια τοῦ ἐχθροῦ, ὄχι μόνον εὐγενοῦς ἐχθροῦ, ἀλλ' ἐχθροῦ ἀπὸ ὅλα τὰ στρώματα... στὰ χεῖρια πλεονεκτῶν, ποὺ εἶναι ἀνίκανοι νὰ στολίσουν τὴν ζωὴ μὲ ὀτιδήποτε...

— Καὶ ἐν τούτοις, ἀδελφέ, εἶπεν ὁ Δάσκαλος, αὐτοὶ ποὺ λέγεις εἶναι ἔμποροι ποὺ ἔκαμαν κατακτήσεις· εἶναι οἱ ἔμποροι... οἱ ἔμποροι τῆς Ἀγγλίας ποὺ κατέκτησαν τὰς Ἰνδίας πρὸς ὄφελός των· εἶναι οἱ ἔμποροι Στρογκανῶφ...

— Τί μ' ἐνδιαφέρουν οἱ ἔμποροι αὐτοί; Εἶδα

έναν ἀπ' αὐτούς, τὸν Ἰούδα Πετουνικῶφ, καὶ τὴ στιγμὴ πὸν αὐτὸς...

— Καὶ τί σ' ἐνδιαφέρουν οἱ ἄλλοι; ἐρωτᾷ ἡ-
σύχως ὁ Δάσκαλος.

— Μὰ θέλεις νὰ μὴν τοὺς βλέπω;... Ἄ! Ἄ!... πρέπει λοιπὸν νὰ κάθημαι ἀπαθῆς βλέ-
πων πῶς κυριεύουν τὴ ζωὴ οἱ ἄγριοι καὶ τὴν
καταστρέφουν.

— Καὶ περιφρονοῦν τὴν εὐγενῆ ἀγανάκτηση
τοῦ ἱλάρχου καὶ τοῦ ἰδιωτεύοντος ἀνθρώπου, λέ-
γει ἐριστικῶς τὸ Λεῖψανο.

— Πολὺ καλὰ! αὐτὸ εἶναι βλακεία, συμφωνῶ.
Ὡς *ξεπεσμένος* πὸν εἶμαι πρέπει νὰ κυρώσω
μέσα μου ὅλα τὰ αἰσθήματα καὶ ὅλας τὰς ἰδέας
πὸν εἶχα ἄλλοτε. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ εἶναι σωστό...
Ἄλλὰ μὲ τί θὰ ὀπλισθοῦμε τότε, ἂν ἀπορρί-
ψουμε αὐτὰ τὰ αἰσθήματα;

— Νά, πὸν ἀρχίζεις νὰ μιλᾷς φρόνιμα καὶ
δίκαια! ἐνθαρρύνει ὁ Δάσκαλος.

— Μᾶς χρειάζεται κάτι ἄλλο, ἄλλος τρόπος
τοῦ νὰ βλέπουμε τὴ ζωὴ, ἄλλα αἰσθήματα...
μᾶς χρειάζεται κάτι καινούργιο... γιατί ἐμεῖς
τώρα εἴμαστε ὅλως διόλου καινούργιοι στὴ ζωὴ.

— Βεβαίωτα, μᾶς χρειάζεται αὐτό, εἶπεν ὁ
Δάσκαλος.

— Μὰ γιατί; ἐρωτᾷ ἡ Φίνα. Δὲν εἶναι ἀδιά-
φορο ὅ,τι λέγει κανεὶς καὶ ὅ,τι σκέπτεται; Δὲν
ἔχουμε πολὺν καιρὸ νὰ ζήσουμε... Ἐγὼ εἶμαι
σαράντα χρονῶ' οὐ πενήντα... δὲν βρίσκεται

οὔτ' ἓνας μεταξὺ μας πὸν νὰ εἶναι κάτω ἀπὸ τὰ
τριάντα... Μὰ κ' εἴκοσι χρονῶν ἂν εἴταν ἀκόμα,
δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ πολλὰ χρόνια μὲ τὴ ζωὴ πὸν
περνοῦμε ἐμεῖς ἐδῶ.

— Καὶ ἔπειτα τί νεωτερισμὸ ἔχουμε ἡμεῖς;
λέγει χλευαστικῶς τὸ Λεῖψανο· ἡ ἀθλιότης πάντα
ὑπῆρξε καὶ θὰ ὑπάρχη.

— Καὶ ἐδημιούργησε μιὰ Ρώμη! εἶπεν ὁ Δά-
σκαλος.

— Ἄλλὰ ναί, βέβαια, λέει μετ' εὐχαριστή-
σεως ὁ ἱλάρχος. Ὁ Ρωμύλος καὶ ὁ Ρέμος δὲν
εἶναι ἀπὸ τὴν παρέα μας, τῶν *ξυπόλυτων*; Τὸ
ἴδιο κ' ἐμεῖς, ὅταν ἡ ὥρα μας σημάνῃ, θὰ δη-
μιουργήσουμε...

— Θόρυβο μὲ τὸ ξυλοκρέδατό μας πάνω στὴ
λεωφόρο! συνεπλήρωσε διακόπτον τὸ Λεῖψανο.

Καὶ ἐγέλασε, λίαν εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν
ἐαυτὸν του.

Ἦκούσθη ἓνας γέλως ἀποτρόπαιος, συχαμερός,
προερχόμενος ἀπὸ τὸν Σίμτσοφ καὶ τὸν διά-
κονον Ταρασήμισον. Τὰ ζωηρὰ καὶ ἔξυπνα μά-
τια τοῦ Μετεώρου λαμποκοποῦν ἀπὸ κάποιον
ζωηρὸν πῦρ, καὶ τὰ μάγουλά του πορφυροῦνται.
Ἡ Φίνα ὀμιλεῖ, θαρρεῖς, μὲ κτυπήματα σφύρας
ἐπάνω στὰ κεφάλια:

— Ὅλ' αὐτὰ εἶναι βλακεῖες... ὄνειρα... τί-
ποτε δὲν εἶναι σωστό.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΣΠΙΤΑΚΙ

Τῆς ἀδελφῆς μου, τῆς Εὐαγγελινῆς.

Σπιτάκι, πὸν τaráξαμε τὴ φτωχικὴ ζωὴ σου,
τραγούδησε καὶ σὺ μὲ μᾶς τὸ στεναχτὸ σκοπὸ σου,
σήμερα στὰ παράθυρα, στοὺς τοίχους, στὴ σκεπὴ σου
χαρούμενο μᾶς φαίνεται - γιὰ ἰδέες! - τὸ τρίξιμό σου...

Ἄχ, ναί, τὸ ξέρω· ἓναν καιρὸ οἱ τοῖχοι ἀραχνιασμένοι
θὰ τρίξουν, θὰ μυρολογοῦν ξηρὰ τὸ „μιὰ φορά...“
γιὰ μᾶς ποιὸς ξέρει, ἀλλοίμονο, ποῖα μοῖρα εἶναι γραμμένη...
-- Σπιτάκι, ἄχ, νὰ μᾶς ἔθαφτες στὴ σημερινὴ χαρά!

ΤΟΥ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ

Τοῦ Φθινοπώρου ὁ μαρasmus ἀργὰ εἶχε σταλάξῃ
σὲ δάκρυα πύρινα βροχῆς, στὰ φύλλα τὰ θλιμμένα·
ἤπιαν τὰ φύλλα τὴ δροσιὰ καὶ πέσαν μαραμένα...
-- Μὴ καὶ στὰ φυλλοκάρδια μου τέτοια βροχὴ εἶχε στάξῃ;

Μὴ καὶ στὰ φυλλοκάρδια μου τέτοια βροχὴ εἶχε στάξῃ,
κ' εἶχ' ἔτσι ἀπόψε ξεχυθῆ στὸ σπίτι μου ἢ ὀδύνῃ;
-- Κάτι διαβαίνει σάν πνοὴ κ' ἓνα φιλὶ μου δίνει
καὶ κάτι παίρνει μου ἀκριβὸ καὶ πάει ἀλλοῦ ν' ἀράξῃ...

Κάμπος.

Μίλτος Κουντουράς

Σπουδή.

ΚΟΙΜΑΤΑΙ

(Έργον Ε. Ευστρατιάδου
βραβευθὲν εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις ἔκθεσιν.)

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗΝ

Ψυχα καὶ διακριτικά, ὅπως ἔζησεν ὀλόκληρον τὴν ζωὴν του, ἔσβυσεν εἰς τὸ νησί, ποῦ εἶδε τὸ φῶς, ὁ Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης.

Ἡ βιοπάλη καὶ αἱ ἀσχημῖαι μιᾶς τυρρανισμένης ζωῆς δὲν τὸν ἔθιξαν. Ἡ ψυχὴ του εἶχε μείνει παιδικὴ καὶ ἀφελὴς καὶ οἱ τρόποι του ἀδέξιοι καὶ ἐντροπαλοί. Κατεβασμένος εἰς ἓνα περιβάλλον ξένον πρὸς αὐτὸν, ἀπὸ τὸν μισοσβυσμένον τοῖχον κάποιου ἐρημοκλησιοῦ, ὅπου ὁ Χρόνος σύρει ἀργὰ τὸν πέπλον τῆς λήθης ἐπάνω ἀπὸ τὰ γλωμά καὶ ἐκστατικά ὅσον καὶ ἔντονα πρόσωπα ἁγίων ἀγνώστων, ὁ Παπαδιαμάντης ἐξηκολούθησε τὴν ἰδίαν ζωὴν τῶν παλαιῶν τοιχογραφιῶν τῶν μισογκρεμισμένων ἐξωκλησιῶν. Ζωὴν ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς καπνοὺς τοῦ θυμιατοῦ, ρυθμιζομένην ἀπὸ τὰς ἀργὰς ψαλμωδίας παπάδων ἀσπρομάλληδων, ἐνῶ κάπου-κάπου ὁ ἥλιος γλυστρᾷ, γελαστός ἀπὸ τὰ στενόμακρα παράθυρα καὶ κάμνει νὰ φαίνωνται πλέον μακρυσμένοι καὶ πλέον ἐκστατικά αἱ μορφαὶ τῶν ἀγνώστων ἁγίων τῆς παλαιᾶς τοιχογραφίας.

* *

Δι' αὐτὸ αἱ ἱερεμιάδες ποῦ δονοῦν πένθιμα τὸν ἀέρα ἀπὸ χθὲς ποῦ ἐγνώσθη ὁ θάνατός του καὶ ὄλαι αἱ κατακραυγαὶ ἐναντίον τῆς κοινωνίας, ἡ ὁποία, λέγουν, ὅτι τὸν παρεγνώρισεν, ἀποτελοῦν φοβερὰν δυσαρμονίαν πρὸς τὸν εὐγενικόν, τὸν σιωπηλὸν καὶ τὸν γεμᾶτον ἀσκητικὴν περισυλλογὴν βίον του καὶ τὸν ὠραῖον θάνατόν του.

* *

Ἡ μοῖρα τῶν ἐκλεκτῶν δὲν πρέπει νὰ μετριέται μὲ τὸ μέτρον τῆς μοίρας τῶν κοινῶν ἀνθρώπων. Ὅσοι σήμερον κατηγοροῦν τὴν κοινωνίαν, διότι δὲν τὸν ἔξε-

τίμησε καὶ δὲν τὸν περιέθαλψεν, ἄς συλλογισθοῦν διὰ μίαν στιγμὴν, τί θὰ ἐσκέπτετο ὁ ἴδιος ὁ Παπαδιαμάντης, ἂν, ἀπὸ τὸν καλλίτερον κόσμον, ὅπου πηγαίνουν τὰ πνεύματα τῶν ἐκλεκτῶν, ἦτο δυνατόν ν' ἀκούσῃ τοὺς θρήνους των.

Ἡ κοινωνία δὲν ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ σκύψῃ στοργικὰ ἐπάνω εἰς ἓναν ποιητὴν, ποῦ εἶχε τὴν ἡρεμον καὶ ἀνεπίδεικτον ὑπερηφάνειαν νὰ μὴ τῆς δηλώσῃ τὴν παρουσίαν του.

Ὁ Παπαδιαμάντης, ἀληθινὸς πνευματικὸς δημιουργὸς, ὁμοιάζεν, ὅπως ὄλοι οἱ ἀληθινοὶ εὐγενικοὶ δημιουργοί, μὲ τὰ δένδρα τὰ πολύχυμα καὶ καρπερὰ, τὰ ὁποῖα δίδουν τὸν καρπὸν τῶν πλουσιοπάροχα καὶ τὸν ἀφίνουν νὰ πέσῃ εἰς τὴν γῆν ὑπὸ τὸ μεσουράνημα του καλοκαιριᾶτικου ἡλίου, ἀδιάφορον ἂν ὁ διαβάτης θὰ σκύψῃ νὰ τὸν σηκώσῃ, διὰ νὰ δροσίσῃ τὰ διψασμένα του χεῖλη μὲ τὸν γλυκύν του χυμόν.

Ἐγραφε, διότι τοῦ ἦτο εὐχαρίστησις νὰ γράφῃ, ὅπως εὗρισκεν εὐχαρίστησιν εἰς τὴν ψαλτικὴν καὶ εἰς τὸν βίον τοῦ μοναστηριοῦ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὅπου ἐπήγαινε κάποτε διὰ νὰ ξεκουρασθῇ καὶ νὰ ξανανιώσῃ, μέσα εἰς τὸ γινώριμον τῆς ψυχῆς του περιβάλλον. Ἐγραφεν, ὅπως ἠὲχαριστεῖτο εἰς τὴν συντροφίαν τῶν ταπεινῶν, τῶν ἀπλοϊκῶν, τῶν ἀνεπιτηδεύτων καὶ τῶν βιοπαλαιστῶν, ὅπως ἐθεωροῦσεν ὠραῖον νὰ περνᾷ τὰς ὥρας του μεταξύ των καὶ νὰ πίνῃ κάποτε μαζῆ των τὸ γενναῖον, γλυκύν, κόκκινο κρασί. Μαζῆ των καὶ χωρὶς νὰ τοὺς ἐγγίξῃ· διότι αὐτὸς ἦτο ἡ κατὰ μοῖραν σύμπτωσιν ζωντανεμένη ἁγιογραφία, ἐνῶ ἐκεῖνοι εἶχαν σάρκα καὶ ὀστά.

*

* *

Ὅχι! δὲν πρέπει ὄψιμοι θρήνοι διὰ τὸν γέροντα ποῦ ἔζησεν, ἔγραψε καὶ ἐφυγεν ὀλιγόλογος καὶ τόσον ὑπερήφανος εἰς τὴν ταπεινότητά του. Ὁ Παπαδιαμάντης δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ζήσῃ διαφορετικὰ, οὔτε θὰ ἀντλοῦσεν ἴσως τὴν εὐτυχίαν ἀπὸ τὴν εὐμάρειαν, ποῦ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ τοῦ χαρίσῃ ἡ εὐγνωμοσύνη

της κοινωνίας. Ἐχει καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀσκητοῦ τὴν ἰδικήν της εὐτυχίαν.

*
**

Εἶνε ἄσκοπον καὶ μάταιον νὰ ἐξετάσῃ κανεὶς τὰ ἔργα τοῦ Παπαδιαμάντη, μὲ τὸν ψυχρὸν φακὸν τῆς στενοκέφαλης κριτικῆς. Ἄν ἡ γλῶσσά εἶνε καθαρὰ ἢ σύμμικτος, ἂν ἡ μορφή τῶν ἔργων του εἶνε βυζαντινὴ ἢ ἄλλο τι, ἂν τὸ ὕφος του εἶνε καθαρὸν ἢ σκοτεινόν, αὐτὰ εἶνε ζητήματα ἀδιάφορα ἐντελῶς. Ἡ γλῶσσά του, ἡ μορφή του, τὸ ὕφος του, ἦσαν ἰδιορρυθμῶς ἰδικά του καὶ δὲν ἔπρεπεν, οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ εἶνε διαφορετικά.

Καὶ ἔπειτα, ἡ ἀξία ἐνὸς δημιουργήματος δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν τήρησιν ὀρισμένων νόμων καὶ κανόνων, ὅσον ἀπὸ τὸ πνεῦμα ποῦ τὸ ἐμψυχώνει. Καὶ τὸ πνεῦμα ποῦ ζωντανεῖ τὰ ἔργα τοῦ Παπαδιαμάντη, εἶνε δυνατόν καὶ συναρπάζει καὶ δίδει τὴν γέννησιν εἰς τὴν σκέψιν τοῦ ἀναγνώστου καὶ συγκινεῖ.

Ἄν ἡ «Φόνισσα» εἶνε τὸ ἀνώτερον ἀπὸ τὰ ἔργα του ἢ «τὰ Ρόδι» ἀκρογιάλια τὸ γραμμένον μὲ περισσοτέραν χάριν, ἢ τὸ «Μυρολόγι τῆς Φώκίας» τὸ συγκινητικώτερον, δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν. Τὸ ἔργον τοῦ Παπαδιαμάντη εἶνε ἓνα καὶ δὲν ἔμπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ ξεχωρίσῃ ἀπὸ τὴν ζωὴν του. Θὰ ἔμπορουσεν — εἶχεν ὅλα τὰ μέσα — νὰ εἶνε «σοφὸς καὶ διαβασμένος» συγγραφεὺς. Ἄλλ' ἡ σοφία τῆς ζωῆς εἶνε ἀσυναίσθητος καὶ ἀνεπιτήδευτος.

*
**

Δι' αὐτὸ ἐκεῖνοι, ποῦ ἐνόησαν βαθύτερα τὸν Παπαδιαμάντην, — οἱ ταπεινοὶ ποῦ τοῦ ἔδωκαν χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζουν καὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐπῆρε καὶ αὐτὸς ἀνεπιγνώτως τοὺς τύπους καὶ τοὺς χαρακτῆράς του — εἶνε οἱ μόνοι οἱ ὅποιοι ἐλυπήθησαν ἀληθινὰ διὰ τὸν θάνατόν του. Ἐπάνω εἰς τὴν Δεξαμενὴν, στοιχειὸ τοῦ καφενεῖου, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ γέρον μὲ τὴν μορφήν τοῦ ἀποκόσμου καλογήρου ἐσιωποῦσεν ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους, βυθισμένος εἰς ρέμβην καὶ συλλογισμοὺς, εὐρίσκει κάποιος γέρον ἀπόμαχος τῆς βιοπάλης, ὁ ὅποιος διηγεῖται μὲ ἀπλοῦσιν εὐλάβειαν, πῶς κάποιος Πάσχα ὁ κύρ' Ἀλέξανδρος ἐκατάδεχθη νὰ φάγῃ μασὴν του τὸ ἄρνι εἰς τὸ φτωχικὸν του. Πῶς, μίαν ἄλλην φοράν, ὁ κύρ' Ἀλέξανδρος τὸν ἐπαρακάλεσε νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ μὲ καλὸν τρόπον ἀπὸ τοὺς ἐνοχλητικούς, ἂν καὶ καλοπροαιρέτους ξένους, οἱ ὅποιοι ἀνέβησαν ἕως εἰς τὰς ὑπώρειας τοῦ Λυκαβητοῦ διὰ νὰ τὸν ἰδοῦν.

Καὶ πῶς, ἄλλην μίαν φοράν, ὁ ξενιτεμμένος τραγουδιστῆς τῆς Πατρίδος, ὁ Σπῦρος Ματσούκας, τοῦ ἔδωκεν ἀπὸ τὸ πενιχρόν του βαλάντιον ἓνα δίφραγκο, τὸ ὁποῖον ὁ κύρ' Ἀλέξανδρος ἐπῆρε χωρὶς στενοχωρίαν, ὅπως δὲν θὰ τὸ ἔπαιρνε ἀπὸ ἄλλον.

Καὶ ὁ γέρον ποῦ τὰ διηγεῖται, ἀφίνει ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ λόγια του τ' ἄξεστα νὰ ξεχειλίξῃ ὁ θαυμασμὸς καὶ ἡ ἀγάπη του πρὸς τὸν εὐγενικὸν τραγουδιστὴν, διότι ἐγνώριζε πῶς νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὸν κύρ' Ἀλέξανδρον χωρὶς νὰ τὸν προσβάλλῃ.

*
**

Καὶ εἰς τὸ καφενεῖον τῆς πλατείας τοῦ Μοναστηρακιοῦ, ὅπου ὁ Παπαδιαμάντης, μὲ τὴν ράξιν γυρισμένην εἰς τὸν δρόμον, ὅπου ἐκυλίωντο βαρεῖα τ' ἀμάξια καὶ ἐπερνοῦσε πολυθόρυβη ἡ ζωὴ, ἀδιάφορος πρὸς αὐτὴν καὶ μακρυσμένος ἀπ' αὐτὴν, ἐπερίμενε νὰ σημάνῃ ἢ βραχνῇ καμπάνα τοῦ Ἁγίου Ἐλισσαίου — νὰ καὶ ἓνας ἅγιος ὄγνωστος ὅπως καὶ αὐτὸς — εὐρίσκονται μερικοὶ γέροι ἀπόμαχοι τῆς ζωῆς, οἱ ὅποιοι ἠσθάνθησαν, ὅτι καὶ ἀκόμη τοὺς ἐφευγεν ἀπὸ τὴν ζωὴν, ὅταν ἔχασαν ἓνα βράδυ τὸν ἀπόδημον ἀσκητὴν ἀπ' ἐμπρός των.

Καὶ ἡ γυναικοῦλες, ποῦ ἔκαμνον τὰς εὐλαβικὰς ὀλοθυκίας εἰς τὸν Ἁγιὸν Ἐλισσαῖον, ἐπαραξενεύθησαν μίαν νύκτα, ποῦ δὲν εἶδαν εἰς τὸν δεξιὸν χορὸν νὰ τρεμολάμπῃ, κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς πτωχικῆς λαμπάδας, τὸ κιτρινόμαυρον πρόσωπον μὲ τὰς βαθεῖας ρυτίδας καὶ τὰ μάτια τὰ στοχαστικά, ποῦ ἐφαίνοντο ὡσάν νὰ ἦσαν καρφωμένα εἰς τὸ βάθος περασμένων αἰώνων, καὶ τὰ γένηα τὰ ψαρρά καὶ τ' ἀτημέλητα.

*
**

Δι' αὐτοὺς ὁ Παπαδιαμάντης εἶχε ἀποθάνει ἀπὸ τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Μοῖρα τὸν ἐσυρεν ἠσυχὰ καὶ εἰρηνικὰ εἰς τὸ νησί του, διὰ νὰ τὸν ἀποκοιμίσῃ εἰς τὴν ρίζαν ὑψηλοῦ καὶ σκοτεινοῦ κυπαρισσιοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν λευκοχρισμένης ἐκκλησιᾶς. Διὰ τοὺς ἄλλους — τοὺς ἀδιάφορους καὶ τοὺς πολλοὺς — ὁ Παπαδιαμάντης δὲν εἶχε ζήσει ποτέ. Καὶ διὰ τοὺς ὀλίγους, ποῦ τὸν ἐγνώρισαν εἰς τὸ ἔργον του, εἶχε ἀποθάνει πρὸ πολλοῦ... Ποῖος δὲν εἶχε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ ἑορτὴ, ποῦ ἐγείνεν εἰς τιμὴν του εἰς τὸν Παρνασσὸν πρὸ δύο ἐτῶν, δὲν ὁμοιάζε πρὸς μνημόσυνον; Καὶ πόσοι δὲν ἀπόρησαν, ὅταν κάποιος δεῖλι ὁ Νιρβάνας ἐπεχείρησεν ἓνα εἶδος προσκυνήματος ἕως τὴν Δεξαμενὴν διὰ νὰ τοὺς ἀναγγείλῃ, ὅτι ὁ Παπαδιαμάντης ἐζοῦσε;

Ἄλλὰ τὸ ἔργον του ζῆ καὶ θὰ ζήσῃ, ὅσον ὑπάρχουν ἄνθρωποι ἀγαπῶντες καὶ αἰσθανόμενοι τὸ ὄραϊον, εἰς οἵανδήποτε μορφήν. Διατὶ ὅλαι αὐταὶ αἱ μεμψιμοιρίαι κατὰ τῆς κοινωνίας; Ὁ Παπαδιαμάντης δὲν τὴν ἠνώχλησε ποτέ. Εἰργάσθη διὰ τὴν τέχνην, διότι ἡ ἐργασία αὐτὴ ἦτο μέρος καὶ λειτουργία τῆς ζωῆς του. Ἐφυγεν εἰς τοὺς κόσμους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶχε ἐλθεῖ ἐδῶ, ἀδιαφορῶν διὰ τὴν τύχην τοῦ ἔργου του. Ἄν ἡ κοινωνία τὸ ἐκτιμῆσῃ, τιμὴ δι' αὐτὴν.

(Ἀθήναι.)

N. K.

Η ΜΑΓΙΣΣΕΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

(Διήγημα).

Ὅταν κατηρχόμεθα πρὸς τὸ παλαιὸν χωρίον λίαν πρωῖ, ἄλλοι πεξοί, ἄλλοι εἰς γαϊδούρια καθάλλα· οἱ ἄνδρες μὲ τὰ ἐπανωφόρια ἐπ' ὤμου, αἱ γυναῖκες ἀνυπόδητοι, μὲ τὰ πασουμάκια τους μέσα εἰς τὸ καλάθι, τὸ ὁποῖον ἐκρέματο ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ ἀγκῶνός των· τὰ παιδιά τρέχοντα, θορυβοῦντα, ψάχνοντα νὰ εὕρωσι φωλεάς, κυνηγοῦντα εἰς τοὺς θάμνους τῆς πεταλοῦδες, προτρέχοντα ἢ ἀποπλανώμενα καὶ μένοντα ὀπίσω· πάντοτε ὁ κορυφαῖος τῆς συνοδίας μας, ὁ παπᾶ Γιακουμῆς, ἴστατο εἰς μέρος τι ἄνωθεν μικροῦ κρημνοῦ, παρὰ τινὰ χαράδραν, ἐγγὺς συστάδος τινῶν δένδρων, κ' ἔλεγε δεικνύων μικρὰν πτυχήν τοῦ ἐδάφους:

— Νά, ἐδῶ, σ' αὐτὴν τὴ γούρνα, ἠῦραν τὴν Μυρμιγκάιναν πεθαμένην μὲ τ' ἄφρια στὸ στόμα.

Εἶτα ἡ Γερακὴ τῆς Σουσάννας, μία τῶν γυναικῶν τῆς συνοδίας, προσέθετε:

— Ναί· ὡς πόσα χρόνια νὰ εἶναι, παπᾶ;

Ἐπεὶ ὁ παπᾶς ἔλεγε μίαν χρονολογίαν:

— Ὡς εἰκοσιοκτὼ χρόνια.

Ἀκολουθῶν ἡ Μαλαμῶ τοῦ Παπακωνσταντῆ, ἄλλη συνοδός μας, ἐπέφερε:

— Κ' εἶχε φαρμακωθῆ μοναχὴ τῆς, ἡ ἄμοιρη! Κάνει νὰ λέμε Θεὸς χωρὲς τῆς παπᾶ;

Ἐπεὶ ὁ ἱερεὺς ἔκαμνε κίνημα ἀμηχανίας καὶ ἐνδοιασμοῦ, ὡς νὰ ἔλεγεν: «ἔτσι κ' ἔτσι».

Καὶ τέλος συνεπλήρου ἡ Κυρατσούλα, τὸ Διο

ματαράκι, ἄλλη γυνὴ μετέχουσα τῆς ἐκδρομῆς μας :

— Γιατὶ τὴν ἔπιασαν τὴ νύχτα νὰ κάνη μάγια. Ὁ γέρο-Παρθένης εἶπαν πῶς τὴν ἤθελε.

Καὶ μετὰ τοῦτο ἐξηκολουθοῦμεν τὸν δρόμον μας.

Ἡ πτωχὴ φαρμακωμένη, ὡς τόσον, ἂν δὲν εἶχαν προσφέρει κόλλυβα εἰς τὴν μνήμην της, καὶ δὲν εἶχαν κάμει συλλείτουργα ὑπὲρ τῆς ψυχῆς της, ἰδοὺ ὅτι εἶχεν ἐκλέξει, ἀκουσίως της βέβαια, μίαν τοποθεσίαν διὰ νὰ πέσῃ ν' ἀποθάνη τοιαύτην, ὥστε ὁ παπᾶ-Γιακουμῆς πολὺ συχνά, ὅταν ἐξετέλει τὰς τερπνάς ἐκδρομὰς ταύτας διὰ νὰ λειτουργήσῃ — ὑπῆρχον πολλὰ διατηρούμενα παλαιὰ παρεκκλήσια κάτω, εἰς τὸ τέρμα τῆς κατωφερείας ἐκείνης, ὅπου ἐσώζετο τὸ παλαιὸν ἀκατοίκητον σήμερα χωρίον — ἰδοὺ ὅτι ἀκουσίως καὶ ἀνεπισήμως, τὴν ἐμνημόνευε, τὸ πρωί, πρὶν «πάρη καιρὸν» ἀκόμα διὰ νὰ προσκομιδήσῃ. Καὶ ἰδοὺ ὅτι τρεῖς ἐνορίτισσές του, ἡ Γερακὼ τῆς Σουσάννας, ἡ Μαλαμμῶ τοῦ Παπακωσταντῆ, κ' ἡ Κυρατσούλα τὸ Διοματαράκι, συνετέλουν εἰς τὸ μνημόσυνον τοῦτο, ἡ μία ἀπευθύνουσα χρονολογικὰς ἐρωτήσεις, ὡς νὰ ἤθελε ν' ἀπαριθμήσῃ τὰ «χρόνια» καὶ τὰ «ξεχώματα» καὶ τὰ ἄλλα ψυχικά, ποῦ δὲν τῆς εἶχαν κάμει, ἡ ἄλλη προσθέτουσα ὅτι εἶχε φαρμακωθῆ μονάχη της, καὶ ἡ τρίτη πληροφοροῦσα ὅτι τὴν εἶχαν εὔρει νὰ κάνη μάγια. Ἦτον ὡς νὰ ἐπιθυμοῦσαν νὰ τὴν «ξεκολάσουν», καὶ ὡς νὰ τῆς ἔκαναν συχώρια καὶ κόλλυβα.

* *

Παρήλθον πολλοὶ χρόνοι, κ' ὁ γέρο-Παρθένης δὲν ἔζοῦσε πλέον. Ἄλλ' ἤκουσα ἀπὸ τὸν Νικολάκην τοῦ Διανέλου, τὸν ὕστερον γενόμενον Νήφωνα μοναχὸν, ὅστις ἦτον ἀναδεξιμῆς τοῦ μακαρίτου, νὰ διηγῆται τὴν ἱστορίαν ὅπως τὴν εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ τὸν γέρο-Παρθένην τὸν ἴδιον.

Σελήνη ἦτον, μεσάνυχτα. Ὁ γέρο-Παρθένης εἶχεν οἰκίσκον εἰς μίαν ἀκρὴν τῆς πολίχνης, καὶ δίπλα εἰς τὸν οἰκίσκον ἦτον ἓνα χάλασμα ἢ κατάλυμα, καὶ παρέκει ἓνα πηγάδι, καὶ δυὸ ἀλυγαριές, κ' ἓνας ἀπήγανος καὶ δύο ἄλλα δένδρα. Ὁ γέρον εἶχε κοιμηθῆ ἔνωρίς, ὅπως ἐκοιμῶντο τότε οἱ ἄνθρωποι. καὶ εἶχε χορτάσει τὸν ὕπνον. Ἐσηκώθη, ἐφόρεσεν ἓνα ροῦχο, διότι δροσιὰ καὶ Μαῖος ἦτον, κ' ἐβγήκεν ἔξω ἀπὸ τὸ καλύδι του.

Ἡ νύχτα ὅλη, ὀλοφέγγαρο, νύχτα βαθειά. Ἐκοιμᾶτο ὅλη ἡ πλάσις, γυαλισμένη ἀπὸ τὸ φεγγάρι, καθὼς ἡ Νεραΐδα ὅπου πλαγιάζει καὶ καθρεφτίζεται στὴν βρῦσιν, βαθειὰ στὰ ῥέμματα. Γλύκα καὶ δροσιὰ κ' εὐωδία, ἤχος μυστικὸς ἔβγαινε ἀπ' τὰ βουνά, ἀπ' τοὺς λόγγους, ἀπ' τοὺς κήπους τριγύρω. Ὁ γέρο-Παρθένης ἐστάθη κ' ἐκύτταζε κ' ἐπόθει κάτι ν' ἀγροικίση, κάτι ν' ἀπολαύσῃ ἀπ' ὅλην αὐτὴν τὴν γλύκα. Ἀλλὰ δὲν ἤσθάνετο πλέον βαθειά. Μόνον ποῦ ἐθαύμαζε νὰ βλέπῃ.

Μόνον μίαν στιγμὴν ἐστάθη· εἶτα ἔκαμε δύο βήματα κατὰ τὸ ἐρείπιον, τὸ κατάλυμα ἐκεῖνο,

τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο ἀριστερά, βορειότερα ἀπὸ τὴν ἰδίαν καλύβην του.

Τὸ κατάλυμα εἶχε δύο τοίχους ὀρθίους ἀκόμη, ἦτον ὑπαίθριον καὶ ἀνώροφον, εἶχε τρίτον τοῖχον μισόν, καὶ ὁ τέταρτος ἔλειπεν ἐξ ὀλοκλήρου. Παρέκαμψε τὸν τοῖχον τὸν μεσημβρινόν, τὸν ἀκέραιον, καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸ μέρος τοῦ τοῖχου τοῦ βορεινοῦ, τοῦ ἐντελῶς πεσμένου.

Ὅταν ἔφθασεν ἔξωθεν τοῦ τοῖχου τοῦ ἀνατολικοῦ, ὁ ὁποῖος ἐσώζετο κατὰ τὸ ἥμισυ, ἔξαφνα τοῦ ἐφάνη ὅτι ἤκουσε μικρὸν ψίθυρον, κάτι ὡς πνοήν. Ἐστάθη κ' ἐκύτταξε.

Βλέπει διὰ μέσου καὶ ὀπισθεν τοῦ τοῖχου τούτου, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος ἦτον ὑπὲρ τὸ ἀνάστημα, εἰς δὲ τὸ μεσαῖον μέρος ἔφθανεν ἕως τὸ στόμα καὶ τὸν πώγωνα τοῦ γέρο-Παρθένης, βλέπει, ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸν τοῖχον, καὶ ἴσταντο τρία πρόσωπα.

Ἦσαν γυναῖκες, τρεῖς γυναῖκες γυμναί, ὀλόγυμνοι. Ὅμοιαι μὲ τὴν προμήτορα Εὔαν, καθ' ὃν χρόνον δὲν εἶχον χρησιμοποιηθῆ ἀκόμη τὰ φύλλα τῆς συκῆς, καὶ δὲν εἶχον ραφῆ οἱ δερμάτινοι χιτῶνες. Εἰς τὴν σκιὰν τοῦ ἐρειπίου, ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς νικτός, τὸν περιαγυρούμενον καὶ διατριζόμενον ἀπὸ τὸ φέγγος τῆς σελήνης.

Ἰσταντο ἐκεῖ, κ' ἐκυπτεν ἡ μία κάτω εἰς τὸ ἔδαφος, σχεδὸν γονυκλινῆς, ἡ ἄλλη μισοσκυμμένη, ἡ τρίτη ὀρθία ἀκόμη. Εὐρίσκοντο ὡς εἰς μυστήριον ἐκεῖ.

Δὲν ἦσαν φαντάσματα. Ἦσαν ὀλόσωμοι. Δὲν ἦσαν γυμναί σαρκὸς καὶ ὀστέων, διαφανῆ «περιπνεύματα» ὅπως ἦσαν γυμναί ἐνδυμάτων. Τί ἤθελαν;

Τί ἐμελέτων, τί ἐπεκαλοῦντο; Ἄρα, ἀπὸ τὴν ὠγρὰν Ἐκάτην, τὴν μητέρα των, τὴν πλέουσαν ὑψηλὰ εἰς τὸν αἰθέρα, αἱ τρεῖς αὐταὶ ἀπεπλοι, ἀναμφίεστοι ἰέρειαι; Ποίας ἔλεγον ἐπωδᾶς.

Ἰκέτευον τὴν ὑπέροπλον, τὴν ὑπέροφον ἀργυρᾶν Σελήνην, μὲ τὰς μαύρας κηλίδας ἐπάνω της, μὲ τὸν Κάϊν τὸν ἀδελφοκτόνον, πλακωμένον τὴν κεφαλὴν ἀπὸ πελώριον βράχον· τὴν ἰκέτευον καὶ τὴν ἐξελιπάρουν, αὐτήν, ἣτις τόσον ὑψηλὰ βαίνει καὶ τόσον χαμηλὰ βλέπει, νὰ εὐδοκίση νὰ κατέλθῃ χαμηλότερα, νὰ συγκαταβῆ εἰς τὴν ἀδυναμίαν των, ν' ἀκούσῃ τὰς ἐπωδᾶς των, νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς εὐχὰς των...

Ἡ μία ἀπλῶς ἐπεθύμει νὰ λύσῃ τὴν μαγείαν ποῦ τῆς εἶχαν κάμει. Εἰς τὸν γάμον της, τὴν ὠραν τῆς ἀλλαγῆς τῶν δακτυλίων, τῆς εἶχαν «ρίξει τὰ κορίτσια». Ἐγέννα διαρκῶς θήλεα. Πέντε τῆς εἶχαν γεννηθῆ ἕως τώρα, κ' ἡ γρηῆς, ποῦ γνωρίζουν ἀπ' αὐτά, ἔλεγαν ὅτι ἐννέα ἐμελλε νὰ γεννήσῃ τὸ ὄλον.

Ἡ ἄλλη ἤθελε νὰ βλάβῃ μίαν ἐχθρὰν της, μίαν ποῦ ἐμελέτα κακὰ δι' αὐτήν, καὶ τὴν ἀπειλοῦσε, μὲ τὰ μάγια, νὰ τὴν ἐξολοθρεύσῃ, αὐτήν καὶ τὸν ἄνδρα της καὶ τὰ παιδιὰ της. Ἀπεφάσισε κ' αὐτὴ νὰ διδαχθῆ τὰς μαγικὰς τέχνας, ἀμυνομένη, διὰ ν' ἀποδώσῃ τὰ ἴσα. Ἡ μαγεία διὰ τῆς μαγείας λύεται.

Ἡ τρίτη, ὦ! δὲν ἤθελε νὰ εἶπῃ τί ἐπεθύμει. Ἴσως εἶχε μνηστῆρα, ἢ ἐραστήν, ὅστις δυνατὸν

νά ἦτο καὶ μνηστήρ, πιθανὸν νὰ ἐγίνετο καὶ σύζυγος, πλὴν φεῦ! δὲν τὴν ἠγάπα πλέον· ἐκύτταζεν ἄλλοῦ, τοῦ εἶχαν χαλάσει τὰ μυαλὰ ἄλλαι γυναῖκες. Κι' αὐτὴ ἐπροσπάθει νὰ κατασκευάσῃ φίλτρα ὑπὸ τὸ φέγγος τὸ μελιχρόν, τῇ βοηθείᾳ τῆς εὐμενοῦς Ἐκάτης, διὰ νὰ τοῦ γυρίσῃ τὰ μυαλὰ πρὸς τὸ μέρος της. «Αἰ δὲ μὴ φιλεῖ, ταχέως φιλάσει». Ψάλλε, γλυκεῖα Σαπφώ, παρηγόρει τὰς ὁμοφύλους σου.

Καὶ ἔκλυτον ὄλαι, κ' ἐμελέτων, κ' ἐψιθύριζον, κ' ἐμελπον μὲ πραεῖαν φωνὴν τὰς ἐπικλήσεις καὶ τὰς ἐπιδάσεις των, εἰς μυστηριώδη γλῶσσαν, τὴν ὁποῖαν οὐδεὶς ποιητὴς δύναται νὰ ἐρμηνεύσῃ καὶ οὐδεὶς μουσικὸς δύναται νὰ σημαδογραφήσῃ.

Ἰλεως, Ἰλεως γενοῦ αὐταῖς, καλὴ Ἐκάτη! Ἰλεως τὴν νύκτα ταύτην, ἀλλ' ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως;

*
* *

Ὁ γέρο-Παρθένης, φιλόθεσκος ἄνθρωπος, ὅστις ἀνεγίνωσκε καὶ ἐψαλλεν ἐπ' ἐκκλησίας, εἶδεν, ἐξέστη, κατεπλάγη. Ἀφῆκε πεπνυγμένην κραυγὴν.

Κατ' ἀρχὰς τοῦ ἐφάνη ὅτι ἦσαν φαντάσματα. Μὲ τὸ δεύτερον βλέμμα ἐνόησεν ὅτι ἦσαν μάγισσαι.

Ἐδοκίμασε νὰ ποσειῇ τὴν κεραυνοβόλον νάρκην, νὰ ποτινάξῃ τὸν ἐγρηγορότα ἐφιάλτην, νὰ κινήσῃ τὰς μολυβδίνους κνήμας, καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν οἰκίσκον του.

Ἀλλ' ἦτον ἀργά. Ἡ βραχεῖα κραυγὴ του εἶχεν ἀκουσθῆ εἰς τὴν σιγὴν καὶ τὸ σκότος. Ἡ μία ἐκ τῶν μαγισσῶν, ἡ ἀντικρῦζουσα αὐτόν, τὸν εἶδε, καὶ ἐνευσεν εἰς τὰς ἄλλας.

Καὶ αἱ τρεῖς ἔκαμαν ἄτακτον κίνημα. Ἰσως ἐζήτησαν νὰ φύγουν, νὰ κρύψουν τὴν στίλβουσαν γυμνότητά των, ἀπὸ τοῦ φέγγους τῆς σελήνης, τὸ ὁποῖον προσέθετε τὴν λευκὴν ὥχραν του εἰς τὸν χρωτὰ των. Πλὴν ὁ γέρο-Παρθένης τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπίστευσεν ὅτι θὰ ἐχυμοῦσαν ἐπάνω του καὶ αἱ τρεῖς, νὰ τὸν πνίξουν.

Τότε χωρὶς νὰ σκεφθῆ περίτρομος, λυθείσης τῆς γλώσσης του, ἐφώναξε:

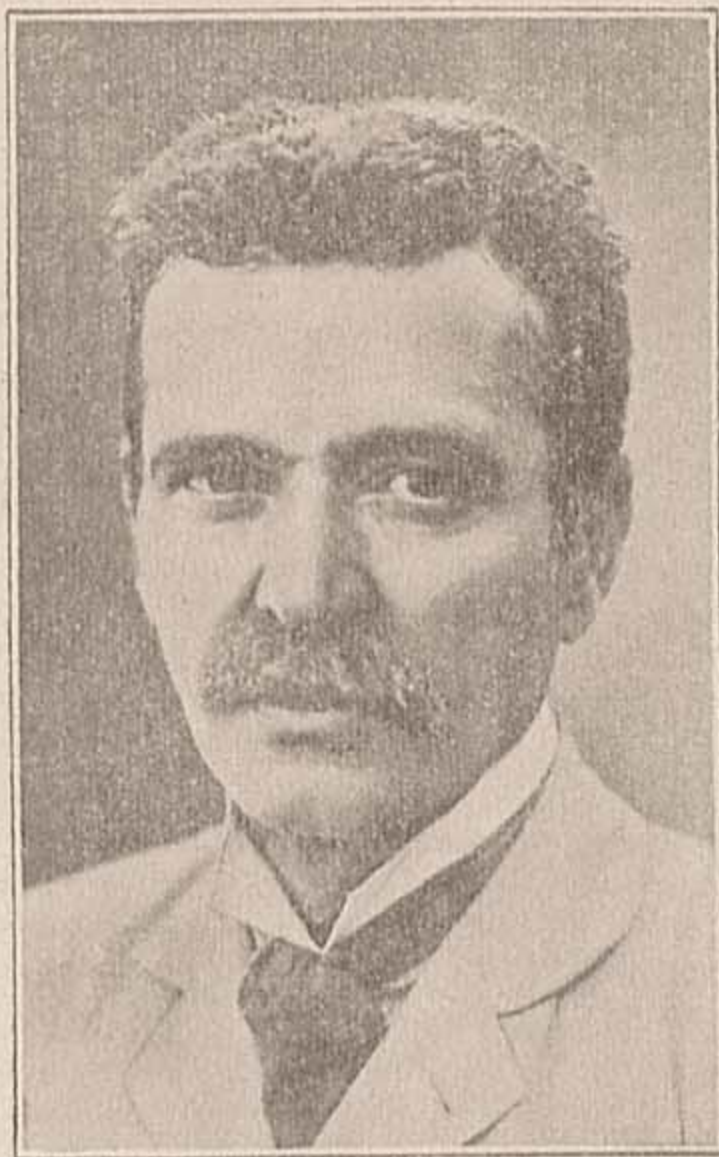
— Σᾶς εἶδα, σᾶς ἐγνώρισα, παληόστριγλες μάγισσες! Σᾶς γνωρίζω..... Αὐριο θὰ σᾶς μαρτυρήσω στοὺς ἄντρες σας!....

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐψεύδετο, ἐξ ἀνάγκης, ἀπὸ τὸν φόβον του καὶ καμμίαν ἐκ τῶν τριῶν δὲν εἶχε γνωρίσει· ἡ δὲ φωνὴ ἐξῆλθε μὲ φρικώδη σπασμὸν τῆς σιαγόνας καὶ τοῦ στόματος.

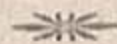
Αἱ τρεῖς μάγισσαι τὰ ἔχασαν. Ἐν τῷ μεταξῦ, ὁ γέρο-Παρθένης ἠμπόρεσε ν' ἀνακτήσῃ τὴν χρῆσιν τῶν ποδῶν του, καὶ παραπαίων μὲ θόρυβον τόσον τῶν κνημῶν, ὡς νὰ ἦσαν ξυλισμένα αὐταί, ἐφθασεν εἰς τὴν θύραν τῆς καλύβης του, ἐπήδησε μέσα, σχεδὸν χωλός, κ' ἐμάνδαλωσε τὴν θύραν μὲ βαρὺν κρότον.

*
* *

Τὴν ἐπαύριον, ἡ Μυρμήγκαινα, νεαρὰ σύζυγος καὶ μήτηρ τέκνων, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἔλειπεν ἀπὸ τὴν οἰκίαν της. Οἱ οἰκεῖοί της τὴν ἐζητοῦσαν παντοῦ, ἀλλὰ δὲν τὴν εὑρισκαν. Τὴν ἄλλην ἡμέραν εὐρέθη τὸ πτώμα της εἰς τὸν κατηφορι-

ΣΤ. ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

Ἐγεννήθη τῷ 1858 στὴ Ζάκυνθο ἀπὸ πατέρα Ἰταλόν, τὸν Λουδοβικόν Ἰγνάτιον Μαρτζώκην, καθηγητὴν καὶ ἀπὸ τὴν κόμησσαν Μαρίκην Μεσσάλα. Ἐσοῦδασεν εἰς τὰ διάφορα σχολεῖα τῆς Ζακύνθου, ἀλλ' ἐτελειοποιήθη εἰς τὴν φιλολογίαν τῶν ξένων γλωσσῶν ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ ἀπὸ τὸν ἀλησμόνητον ἀδελφόν του Μένωνα. Τῷ 1883 καὶ τῷ 1885 ἐδημοσίευσεν δύο μικρὰς συλλογὰς ἰταλιστῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκ τῶν μεγάλων ἐντύπων εἰς Ἰταλίαν. Τῷ 1889 ἐδημοσίευσεν μικρὰν συλλογὴν ἀφηγηματικῶν τραγουδιῶν ὑπὸ τὸν τίτλον „Ballades“ αἵτινα ἤρρεσαν πολὺ. Τῷ 1899 οἱ καθηγηταὶ τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἐν Παρισίοις Legend καὶ Pernet δι' ἐξόδων τῶν μαθητῶν ἔκαμαν τιμητικὴν ἐκδοσιν τῶν Σονέττων του. Τῷ 1901 ὁ Μαρασλῆς ἐξέδωκε σχεδὸν ὅλα τὰ ποιήματά του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ποιήματα» καὶ τῷ 1906 ὁ ἐκδότης Κουβαρᾶς ἐξέδωκε τὰ τελευταῖα ποιήματά του τὰ ὑπὸ τὸν τίτλον «Νέα Ποιήματα».

Ἐγραψαν περὶ αὐτοῦ ἐνθουσιωδέστατα ὁ Lebesque Agy-Téné d'Ivermont (Παρθένης), De Gubernatis, καὶ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ρώμης, Pio Clati. Gustave Khan, Gesset, Σπυρίδων δὲ Βιάζης, Μαρίνο, Σιγοῦρος, Δημήτριος Καλογερόπουλος, Λεωνίδας Ζώης, Ἐλένη Λάμαρη, καὶ πληθὺς ἄλλων ἐκ τῶν θαυμαστῶν του. Ἐσχάτως δὲ ἐπαραρασημοφορήθη ὑπὸ τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως μαζὶ μὲ ἄλλους λογίους.

κὸν ἐκεῖνον δρόμον πρὸς τὸ Παλαιὸν Χωρίον, ἐντὸς μιᾶς χαράδρας, ὑπὸ τὰ δένδρα.

Φαίνεται ὅτι εἶχε λάβει τὸ φάρμακον εἰς τὴν πολίχνην, κ' ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν δρόμον πρὸς τὸ Παλαιὸν Χωρίον, ὅπου τὴν εἴλκνον αἱ ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας της, ἴσως καὶ διότι ἐφοδεῖτο νὰ συναντήσῃ ἀνθρώπους. Ἐφαντάζετο ὅτι τὴν ἐδακτυλοδεικτοῦσαν ὅλοι πρὸς

ἀλλήλους. Καθ' ὁδὸν τὸ δηλητήριον ἐνήργησε καὶ τὴν ἔρριψε νεκρὰν εἰς τὴν χαράδραν.

Μετὰ τὴν εὐρεσιν τοῦ πτώματος τῆς γυναικὸς, διεσπάρησαν ἀνὰ τὴν πολίχνην ἀόριστοι φῆμαι, ὅτι τρεῖς μάγισσαι εἶχον ἀνακαλυφθῆναι ποιοῦσαι μαγείας, πρὸς τὸ φέγγος τῆς σελήνης τὴν νύκτα.

Ὁ γέρο-Παρθένης τὰς εἶχεν εὐρει, ἔλεγαν. Ποῖαι ἦσαν;

Κατὰ τοὺς μὲν, ἡ μία τούτων ἦτον ἡ Μυρμήγκαινα, ἡ ἄλλη ἡ Γούσκαινα, καὶ ἡ τρίτη ἡ Ἀσημίνα ἡ Μαυδατοῦ. Κατὰ τοὺς δὲ, ἡ μία ἦτον ἡ Μυρμήγκαινα, ἡ ἄλλη ἡ Μαυρουδίτσα, καὶ ἡ τρίτη ἡ Καψούρενα. Κατ' ἄλλους πάλιν, πρώτη ἦτο πάντοτε ἡ Μυρμήγκαινα, δευτέρα ἡ Διολώτα, καὶ τρίτη ἡ Πουλαροῦ.

Φαίνεται, ὡς εἰκός, ὅτι ὁ γέρο-Παρθένης, περίτρομος καθὼς ἦτον, διηγήθη τὸ ὄραμα ἀμέσως τὴν νύκτα ἐκείνην, εἰς τὴν γυναῖκά του. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, αἱ δύο ἄλλαι, ὁποῖαι καὶ ἂν ἦσαν, ἐπὶ ἡμέρας ἀκόμη θὰ εἶχον τὸν φόβον ὕστερον βλέπουνσαι ὅτι οἱ σύζυγοί των δὲν ταῖς ἔκοπτον τὸν λαιμὸν, οὔτε τὰς ἐκυνηγοῦσαν μετὸν μπαλτᾶ, ἡσύχασαν.

Ἐν τούτοις ἀδηλον εἶναι τί ἐσπέπτοντο καθ' ἑαυτάς. Μόνον ἔν ἀόρατον οὗς τὰς ἤκουσε ποῦ ἔλεγαν ἡ μία εἰς τὴν ἄλλην:

— Καλὰ ἔκαμε καὶ φαρμακώθηκε· τόσο φοβητάρια ποῦ ἦτον, θὰ μᾶς ἐπρόδωνε κ' ἐμᾶς.

— Κ' ἓνα ἄλλο, προσέθηκεν ἡ ἄλλη· ὁ γέρο-Παρθένης τώρα, καὶ νὰ μᾶς ξέρη, ἐπειδὴ ἡ ἄλλη πῆγε ἀδικοθάνατη, θὰ φοβᾶται νὰ μᾶς μαρτυρήσῃ.

— Ἀλήθεια, εἶπεν ἡ πρώτη· μὰ νὰ σοῦ πῶ, δὲν πιστεύω νὰ μᾶς ἐγνώρισε!

† Ἀλ. Παπαδιαμάντης

B. Bjornson

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ

[Τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Νορβηγικοῦ ποιητοῦ, συναδέλφου καὶ συμπατριώτου τοῦ κορυφαίου δραματικοῦ Ίψεν, παρέχομεν σήμερον ἓνα διήγημα εἰς μετάφρασιν ἐλευθέραν ὑπὸ τοῦ ἐκ Μεσαγροῦ Γέρας καὶ ἐν Μονάχῳ τὰς σπουδὰς του διανύοντος φίλου καὶ συνεργάτου μας κ. Γρηγορίου Π. Χ' Βασιλείου.]

Ὁ ἄνθρωπος, γιὰ τὸν ὁποῖον θὰ διηγηθῶ ἐδῶ, ἦταν ὁ ἰσχυρότερος στὴν ἐνορία του· ὠνομάζονταν **Thord Oeveraas**. Μιὰ μέρα στάθηκε στὸ γραφεῖο τοῦ ἐφημερίου τοῦ χωριοῦ, τὸ κεφάλι του ἀψηλὰ στυλωμένο, καὶ μετὰ μιὰ σοβαρότητα: — «Ἐκαμα ἓνα γιγιό» εἶπε «καὶ

θέλω νὰ τὸν βαφτισω». — «Πῶς θὰ τὸν βάλομε;» — «Φίνν, ὅπως ἔλεγαν τὸν πατέρα μου» — «Καὶ ποῖος εἶνε ὁ νουνός;» Τοὺς ὠνόμασε καὶ ἦταν οἱ πειὸ ἀρχοντάδες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες τῆς ἐνορίας, ὅλοι συγγενεῖς τῆς οἰκογενείας τοῦ πατέρα. — «Ἐχεις νὰ μοῦ πῆς τίποτε ἄλλο;» ρώτησε ὁ παππᾶς καὶ τὸν ἐκύτταξε.

Ὁ χωρικός στάθηκε μιὰ στιγμή σιωπηλός. — «Θὰ ἤθελα πολὺ νὰ τὸ βαφτίσουμε χωρὶς τσιριμόνιας» εἶπε. — Δηλαδή μιὰ καθημερινή. — «Τὸ ἐρχόμενο Σάββατο, τὸ μεσημέρι σταῖς δώδεκα». — «Ἐχεις τίποτε ἄλλο ἀκόμη;» ρώτησε ὁ παππᾶς. — «Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ τίποτε δὲν ἔχω». Ὁ χωρικός στριφογύρισε τὸ καπέλλο του στὰ χέρια του, ὅταν ἤθελε νὰ φύγῃ. Τότε σηκώθηκε ὁ ἐφημέριος: — «Ἐπίτρεψέ μου νὰ σᾶς δώσω ἀκόμα μιὰν εὐχή» εἶπε, πῆγε κατὰ τὸν Θόρδ, ἔπιασε τὸ χέρι του, τὸν κύτταξε στὰ μάτια καὶ μίλησε: — «Νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ σοῦ φέρῃ τὸ παιδί εὐτυχία».

Δεκαεῖς χρόνια ὕστερα ἀπ' αὐτὴ τὴ μέρα, πῆγε ὁ Θόρδ πάλιν στὸ γραφεῖο τοῦ παππᾶ. — «Εἶσαι καλά, Θόρδ» εἶπε ὁ ἐφημέριος ποῦ δὲν παρατήρησε καμμιὰ ἀλλαγὴ σ' αὐτόν. — «Μὰ δὲν ἔχω καμμιὰ εὐτυχία» ἀπήντησε ὁ Θόρδ. Ἐδῶ σώπασε ὁ παππᾶς. Ὑστερα ἀπὸ λίγο ρώτησε: — «Τί θέλεις ἀπόψε;» — «Ἀπόψε ἦρθα γιὰ τὸ γιγιό μου, ποῦ αὔριο θὰ πρωτοκοινωνήσῃ». — «Εἶνε ἔξοχος νέος». — «Θὰ ἤθελα νὰ μὴ σᾶς πληρώσω τὸν κόπο σας, προτοῦ μάθω ποῖα θέσι θὰ λάβῃ στὴν ἐκκλησιά». — «Τοῦ ἔχω τὴν πρώτη θέσι». — «Μὰ εἶμαι βέβαιος γι' αὐτό..... νὰ δέκα τάλληρα γιὰ σᾶς». — «Ἦθελες τίποτε ἄλλο;» ρώτησε ὁ παππᾶς, ἀφ' οὗ κύτταξε τὸν Θόρδ. — «Τίποτα περισσότερο δὲν ἤθελα».

Ὁ Θόρδ ἔφυγε. Πάλιν πέρασαν ὀχτὼ χρόνια, ὅταν μιὰ μέρα ἀκούονταν ἔμπρὸς στὸ γραφεῖο τοῦ ἐφημερίου δυνατὲς ὁμιλίας, γιὰτὶ εἶχαν ἔλθει πολλοὶ ἄνθρωποι. Ὁ παππᾶς κύτταξε πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἀνεγνώρισε τὸν Θόρδ: — «Ἀπόψε ἔρχεσαι μετὰ μεγάλη παρέα». — «Θέλω νὰ κάνω τὴ δημοσίευσιν γιὰ τὸ γιγιό μου: θὰ παντρευθῇ μετὰ τὴν Κάρεν Στόρλιντεν, τὴν κόρη τοῦ **Gudmund**, ποῦ εἶνε ἐδῶ». — «Μὰ αὐτὴ εἶνε ἡ πειὸ πλούσια κόρη σ' ὅλη τὴν ἐνορία». — «Ἔτσι λένε», ἀπήντησε ὁ χωρικός, ἐνῶ ἔσιαξε τὰ μαλλιά του κατ' ἀπάνω μετὰ τὸ ἓνα χέρι του. Ὁ ἐφημέριος φάνηκε σ' ἂν νὰ σκέπτονταν χωρὶς νὰ πῆ τίποτε, ἔγραψε τὰ ὀνόματα στὰ βιβλία του, κ' ἄνθρωποι ὑπόγραψαν. Ὁ Θόρδ ἔθεσε

τρία τάλληρα ἀπάνω στοῦ τραπέζι. — «Μόνο ἓνα μου ἀνήκει» εἶπε ὁ παππᾶς. — «Δὲν ξέρω τί παίρνετε, μὰ εἶνε τὸ μόνο μου παιδί... τὰ θέλω ὅλα πλουσιοπάροχα νὰ γίνουν». Ὑστερα ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐξήγησι πῆρε ὁ ἐφημέριος τὸ χρῆμα. «Ἡ τρίτη φορὰ εἶνε τώρα ποῦ γιὰ χατήρι τοῦ γιουῦ σου ἔρχεσαι ἐδῶ, Θόρδ» «Τώρα ὅμως τέλειωσα πειὰ» ἀπήντησε ὁ Θόρδ, ἔδωσε τὴ σακκούλά του ποῦ εἶχε τὰ λεφτά του, εἶπε «ἔχε γειὰ» κι' ἔφυγε... οἱ ἄνθρωποι τὸν ἀκολούθησαν σιγά. Δεκατέσσερες μέρες ὕστερα, γύριζαν πατέρας καὶ γιὸς μὲ καλοκαιριὰ στοῦ Στόρλιντεν διὰ μέσου τῆς θάλασσας, γιὰ νὰ μιλήσουν γιὰ τὴ γιορτὴ τοῦ γάμου. — «Ὁ μπάγκος τοῦ κωπιουῦ ποῦ κάθουμαι δὲν εἶνε γερὸς» εἶπεν ὁ γιὸς καὶ σηκώθηκε γιὰ νὰ τὸν σιάξῃ. Τὴν ἴδια στιγμὴ γλιστρᾶ τὸ σανίδι, ἀπάνω στοῦ ὁποῖον στέκουνταν· πιάνει μὲ τὰ χέρια του γύρω, βγάζει μιὰ κραυγὴ ἀγωνίας καὶ ἀναποδογυρίζεται μέσα στοῦ νερό.

— «Πιάσε καλὰ τὸ κουπί!» φώναξε ὁ πατέρας, πετάχτηκε ἀπάνω καὶ τοῦ τὸ ἔτεινε. Μὰ ὅταν ὕστερα ἀπὸ λίγες προσπάθειες ὁ γιὸς τὸ ἔπιασε, τὰ χέρια του ἦταν μουδιασμένα κι' ἀκίνητα. — «Περίμενε, στάσου!» φώναξε ὁ πατέρας καὶ τράβηξε τὰ κουπιά γιὰ νὰ πάῃ κοντά του. Γύρισε τότε ὁ γιὸς ἀνάσκελα, ἔρριξε στὸν πατέρα του ἓνα παρατεταμένο βλέμμα καὶ βούλιαξε... Ὁ Θόρδ δὲν μπορούσε νὰ τὸ πιστέψῃ, ἔπιασε τὴ βάρκα ἡσυχᾶ, καὶ κάρφωσε τὰ μάτια του στοῦ μέρος, ὅπου ὁ γιὸς του εἶχε βουλιάξῃ, σὰν νὰ ἔμελλε νὰ ξαναβγῇ σὲ λίγο. Μερικὲς φούσκες ἀνεβῆκαν ἀπάνω, ἀκόμα μερικὲς, ὕστερα μόνο μιὰ μεγάλη ποῦ ἔσπασε — καὶ πάλι ὕστερα ἢ θάλασσα ἔγινε σὰν καθρέφτης.

Τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες εἶδαν οἱ ἄνθρωποι τὸν πατέρα νὰ τριγυρνᾶ μὲ τὴ βάρκα στοῦ μέρος ἐκεῖνο.

Χωρὶς νὰ φάγῃ ἢ νὰ κοιμηθῇ ζητοῦσε τὸ γιὸς του. Μόλις τὸ πρωῖ τῆς τρίτης ἡμέρας τὸν ἤυρε καὶ τὸν ἔφερε ὁ ἴδιος διὰ μέσου τῶν βουνῶν στοῦ σπητί του.

Θὰ εἶχε περάσῃ ἀπὸ κείνη τὴ μέρα ἴσως ἓνας χρόνος. Ὁ ἐφημέριος ἄκουσε ἀργὰ μιὰ φθινοπωρινὴ βραδεῖα κάποιον νὰ περπατᾶ ὄξω ἔμπρὸς στὴν πόρτα καὶ νὰ πασπατεῖ γύρω στοῦ κριτσέλι τῆς πόρτας. Ἄνοιξε καὶ μῆκε μέσα ἓνας ἡλικιωμένος ἄνθρωπος, ποῦ ἔκλινε πρὸς τὰ ἔμπρὸς, ἀδύνατος καὶ μὲ κάτασπρα μαλλιά. Ὁ παππᾶς τὸν παρετήρησε πολλὴν ὥρα, πρὶν νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ. Ἦταν ὁ Θόρδ. — «Ἐρχεσαι τόσο ἀργά;» εἶπε ὁ ἐφημέριος καὶ στάθηκε ὄρθιος. — «Δυστυχῶς ναί, ἔρχομαι ἀργά...» ἀπήντησε ὁ Θόρδ, ἀφ' οὗ κάθισε. Ὁ ἐφημέριος ἐπίσης κάθισε· πολλὴν ὥρα ἐπικρατοῦσε σιωπὴ. Τέλος εἶπε ὁ Θόρδ: — «Ἔχω κάτι μαζί μου, ποῦ εὐχαρίστως θὰ τῶδινα στοὺς φτωχοὺς· σκοπεύω νὰ κάνω ἓνα φιλανθρωπικὸ ἴδρυμα, ποῦ νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ γιουῦ μου...» Σηκώθηκε, ἔθεσε τὸ χρῆμα ἐπάνω στοῦ τραπέζι καὶ κάθισε πάλι. Ὁ παππᾶς τὰ μέτρησε. — «Εἶνε πολλὰ» εἶπε. — «Εἶνε ἢ μισὴ τιμὴ τοῦ σπιτιοῦ, ποῦ σήμερα ἐπούλησα». Κάμποσιν ὥρα στάθηκε ὁ παππᾶς χωρὶς νὰ πῇ λέξι. Τέλος ρώτησε μὲ γλυκεῖα φωνή: — «Τί σκοπεύεις τώρα ν' ἀρχίσῃς;» — «Κάτι καλύτερο». Πάλι ἔμειναν σιωπηλοί, ὁ Θόρδ μὲ τὰ βλέμματα ἐπάνω στοῦ πάτωμα ριχμένα, ἐνῶ ὁ παππᾶς τὸν ἔβλεπε καταπρόσωπα. Τότε εἶπε ὁ ἐφημέριος σιγά: — «Τώρα θαρρῶ πῶς ὁ γιὸς σου ἐπὶ τέλους σοῦ ἔφερε εὐτυχία». — «Ναὶ κ' ἐγὼ εἶμαι περὶ αὐτοῦ βέβαιος...» ἀπήντησε ὁ Θόρδ, κύτταξε ἀπάνω, καὶ δυνὸ δάκρυα κύλησαν ἀγάλλα ἀγάλλα στοῦ πρόσωπό του....

Μόναχον.

[Ἀπὸ τὸ Νορβηγικόν, κατὰ τὴν γερμανικὴν μετάφρασιν].

Γρηγόριος Π. Χατζηβασιλείου
φοιτητῆς τῆς Ἰατρικῆς

JEAN MORÉAS

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΩΝ „ΣΤΡΟΦΩΝ“ (ΧΙΙΙ)

Λοιπὸν θὰ ξανανθῆστε παρτέρια μαγεμένα!
Νά! κλωνογέρνουν τοξοτὰ καὶ μὲ τὸ θρόισμά τους,
γεμοῦν τὰ κοιμητήρια ἐκεῖ τ' ἀραχνιασμένα,
τῶν τάφων φύλακες πιστοί, τὰ δένδρα στὴ μορφιά τους.

Κρυψτε δεντρὰ στὴν πρασινιά, τὰ δυνατὰ κλαριά σας.
Γιατὶ σὰν θ' ἀρθῇ κι' ὁ Βορριάς ὁ μισητὸς, θ' ἀδράξῃ
ἀπὸ τὰ ὠραιότατα τὰ φύλλα τὰ νεκρά σας
ὅλο τὸ χρύσος σ' ὠμορφιά περίσσια νὰ σφαντάξῃ.

[Μετάφρασις Γεωργ. Σημηριώτη].

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Με μεγάλην της λύπην ἡ «Χαραυγή» ἀναγράφει τὸν θάνατον τοῦ πολυτίμου αὐτῆς συνεργάτου, τοῦ διαπρεποῦς ἐρημίτου τῆς Σκιαθοῦ Ἀλεξ. Παπαδιαμάντη. Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου Ἑλληνοῦ διηγηματογράφου ἡ «Χαραυγή» στερεῖται ἐνὸς τῶν καλλιτέρων συνεργατῶν της, τοῦ ὁποῖου τὰ διηγήματα κατοπτρίζοντα πιστότατα τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν εἶναι μὲ τόσην δύναμιν καὶ χάριν γραμμένα.

Εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ κενοῦ τούτου ἡ «Χαραυγή» θὰ ἀναδημοσιεύσῃ τινὰ τῶν διηγημάτων τοῦ μεγάλου λογίου, θὰ λογισθῆ δὲ εὐτυχῆς ἂν ἢ συνέχεια τοῦ διηγήματος «Ὁ ἀντίκτυπος τοῦ νοῦ» τὸ ὁποῖον τελευταῖον ὄλων ἔγραφε καὶ τοῦ ὁποῖου τὴν ἀρχὴν μᾶς εἶχεν ἀποστείλῃ καὶ ἐδημοσιεύσαμεν, εὐρεθῆ μεταξὺ τῶν χειρογράφων τοῦ ἀθανάτου ἀνδρός.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ-ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Δραματικὸς ἀγὼν

τοῦ Ἑλλ. Φιλολογικοῦ Συλλόγου

Τὴν 2 Ἰανουαρίου εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἐνώπιον πυκνοτάτου καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου, ὁ εἰσηγητῆς τῆς Ἑλληνοδίκου ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ δραματικοῦ ἀγῶνος κ. Γ. Ἀποστολίδης ἀνέγνωσε τὴν, μὲ λεπτὴν τῶ ὄντι χαριτολογίαν γραμμένην, κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Τὰ ὑποβληθέντα ἐφέτος ἔργα ἀνέρχονται εἰς πέντε, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν ἀπεκλείσθη ὡς μὴ ἐγκαίρως ὑποβληθὲν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν. Εἶναι δὲ ταῦτα, «Ὁ Δῆμος», «Στὴν ἄδυσσο», «Ὁ νόθος», «Ἡ Ἀνθοῦλα» καὶ τὸ ἀποκλεισθὲν «Τὸ ρημοκλῆσι».

Τὰ τρία πρῶτα ἐχαρακτηρίσθησαν ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ ὡς ἔργα, ὅπως διόλου νεκρά, ἀτεχνα, ἀσυνάρτητα καὶ μάλιστα τὸ «Στὴν ἄδυσσο» ἐκτὸς τῶν προρρηθέντων προτερημάτων ποῦ εἶχε ἦτο γραμμένο ἀκάθαρτα καὶ μὲ πρόστυχη μελάνη, ἢ ὁποία ἐμαύρισε τοὺς δακτύλους τῶν κριτῶν, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ κ. εἰσηγητῆς δικαίως ἐξέφερε τὸν ἀφορισμόν, ὅτι «ὁ συγγραφεὺς ἐμαύρισε τοὺς κριτὰς του πρὶν αὐτοὶ τὸν μαυρίσουν».

Διὰ τὸν συγγραφέα τοῦ βραβευθέντος ἔργου «Ἡ Ἀνθοῦλα» ὁ κ. Ἀποστολίδης ὡμίλησεν ἐπαινετικώτατα, εἰπὼν ὅτι κατέχει τὰ μυστήρια τῆς δραματοουργίας καὶ ἔχει πείραν εἰς τὴν δραματογραφίαν.

Ἡ γλῶσσα τοῦ ἔργου εἶναι ζωντανὴ δημοτικὴ. Ὁ συγγραφεὺς του ὀνομάζεται Θ. Α. Θω-

μᾶς καὶ εἶναι ὑπάλληλος τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Ἑλλ. Πανεπιστημίου.

Πέραν.

N. K.

Παρασημοφορία λογίων.

Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος ἐν Ἀθήναις, τῆ προτάσει τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Ἀπ. Ἀλεξανδρῆ ἐπαρασημοφορήθησαν διὰ τοῦ ἀργυροῦ σταυροῦ τοῦ Σωτήρος οἱ ἐξῆς λόγιοι καὶ ποιηταί, διὰ τὰς πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα μακρὰς ὑπηρεσίας των: Ἀλ. Παπαδιαμάντης, Κ. Παλαμᾶς, Α. Καρκαβίτσας, Π. Ἀποστολίδης (Νιοβάνας), Γερ. Μαρκοῦρας, Γ. Δροσίνης, Ι. Κονδυλάκης, Γερ. Βῶκος, Στ. Μαρτζώκης, Α. Κωνσταντινίδης, Ν. Λάσκαρης, Α. Κουρτίδης, Ι. Πολέμης, Π. Ἀξιώτης, Α. Μωραϊτίδης, Α. Προβελέγγιος, Γ. Στρατήγης, Π. Δημητρακόπουλος, Γ. Τσοκόπουλος, Γρ. Ξενόπουλος, Ι. Δαμβέργης, Σ. Παγανέλης, καὶ Μ. Ἀργυρόπουλος (Σμύρνης)· προάγεται δὲ εἰς τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν ὁ Γ. Σουρῆς.

Μία πολύτιμος εἰκὼν.

Εἰς Ἀγγλὸς ἔμπορος ἀντικειμένων τέχνης ἠγόρασε προσφάτως ἐν Βιέννῃ μίαν προσωπογραφίαν τοῦ βασιλέως Φιλίππου Δ' τῆς Ἰσπανίας ἔργον τοῦ Βελάσκεξ, ἧς ὑπάρχουσι δύο ἀντίγραφα εἰς τὴν Πινακοθήκην τοῦ Λονδίνου. Τὸ πρωτότυπον τοῦτο καθὰ βεβαιοῦται ἠγοράσθη ἀντὶ ποσοῦ δύο ἑκατομ. φράγκων.

— Τὸ βαρυντότερον βιβλίον τοῦ κόσμου εἶναι ἡ «Ἐβραϊκὴ Βίβλος» τὴν ὁποίαν κατέχει τὸ Βατικανόν καὶ διὰ τὴν ὁποίαν τῶ 1512 προσέφεραν εἰς τὸν Πάπαν Ἰούλιον Π 512,000 φράγκων! Ὁ Πάπας ἠρνήθη τὴν πωλήσῃ.

— Ὁ Μουσουργὸς Μασκάνη ὁ συνθέτης τῆς «Cavaleria Rusticana» ἠτοίμασε νέον μελόδραμά του τὴν «Ysobel».

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«Ὁ Ἀρρωστος»

Ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις πολυτελῶς εἰς ὡραιότατον βιβλίον «Ὁ Ἀρρωστος», ὀνειρόδραμα τοῦ ἐκ Σκοπέλου τῆς Γέρας φοιτητοῦ τῆς φιλολογίας κ. Μίλτου Κουντουρά. Ὁ κ. Κουντουρᾶς ἐνεφανίσθη εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον ὡς λυρικός ποιητῆς δι' ὡραίων του ποιημάτων, ἤδη δὲ ἐμφανίζεται διὰ τοῦ «Ἀρρώστου» του καὶ ὡς δραματικὸς μὲ τὸ τάλαντον τῆς τέχνης καὶ σπάνια προσόντα, τὰ ὁποία πολὺ ταχέως θὰ τὸν ἀναδείξωσι ἐν τῇ χορείᾳ τῶν δημιουργῶν τῆς νέας ἡμῶν φιλολογίας.

«Ἡ Τάσω»

Ὁ κ. Κ. Χατζόπουλος (Π. Βασιλικός), ὁ βαθὺς μεταφραστῆς τῆς «Ἰφιγενείας» τοῦ Γκαίτε, μᾶς ἔδωκεν ἐσχάτως εἰς ἐννέα συνεχῆ φύλλα γνωστοῦ περιοδικοῦ τῶν Ἀθηνῶν, ἕνα του διήγημα «Ἡ Τάσω». Κατὰ τὴν γνώμην μας, «Ἡ Τάσω» ἀποτελεῖ ἕνα ὡραῖον σταθμὸν εἰς τὸ λογοτεχνικὸν ζετύλιγμα τοῦ τρυφεροῦ ποιητοῦ καὶ μελετημένου φιλολόγου. Ἀναμένοντες ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους κριτικὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου, δὲν διστάζομεν νὰ συστήσωμεν τὴν «Τάσω» εἰς ὅλους τοὺς εἰλικρινεῖς καὶ ἀπαιτητικοὺς φίλους τῆς λογοτεχνίας μας.

[Δωζάνη]

X. E. Μολῖνος

«Ἄρπα»

Δεκαπενθήμερον φιλολογικὸν περιοδικὸν ἐκδιδόμενον εἰς τὸ Ἄργος. Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὸν 2ον ἀριθμὸν του μὲ ὕλην ἐκλεκτὴν καὶ συνεργάτας τοὺς γνωστοτέρους λογίους καὶ ποιητὰς π. γ. Στέφανον Δάφνην, Γιάννην Περγαλιτῆν, Ζώην Παναγιωτόπουλον κτλ.

Εἰς τὴν «Ἄρπαν» εὐχόμεθα καλὴν πρόοδον.

Ἡ φιλόμουσος σύζυγος τοῦ κ. Μπενάκη ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐφημερίδος «Ἐστίας» 2,000 δραχμῶν πρὸς ἐκδοσιν τῶν ἔργων τοῦ Παπαδιαμάντη. Ἡ ἐκδοσις θὰ ἀρχίσῃ προσεχῶς.

Υπεύθυνος: Μ. Σ. Βάλλης.